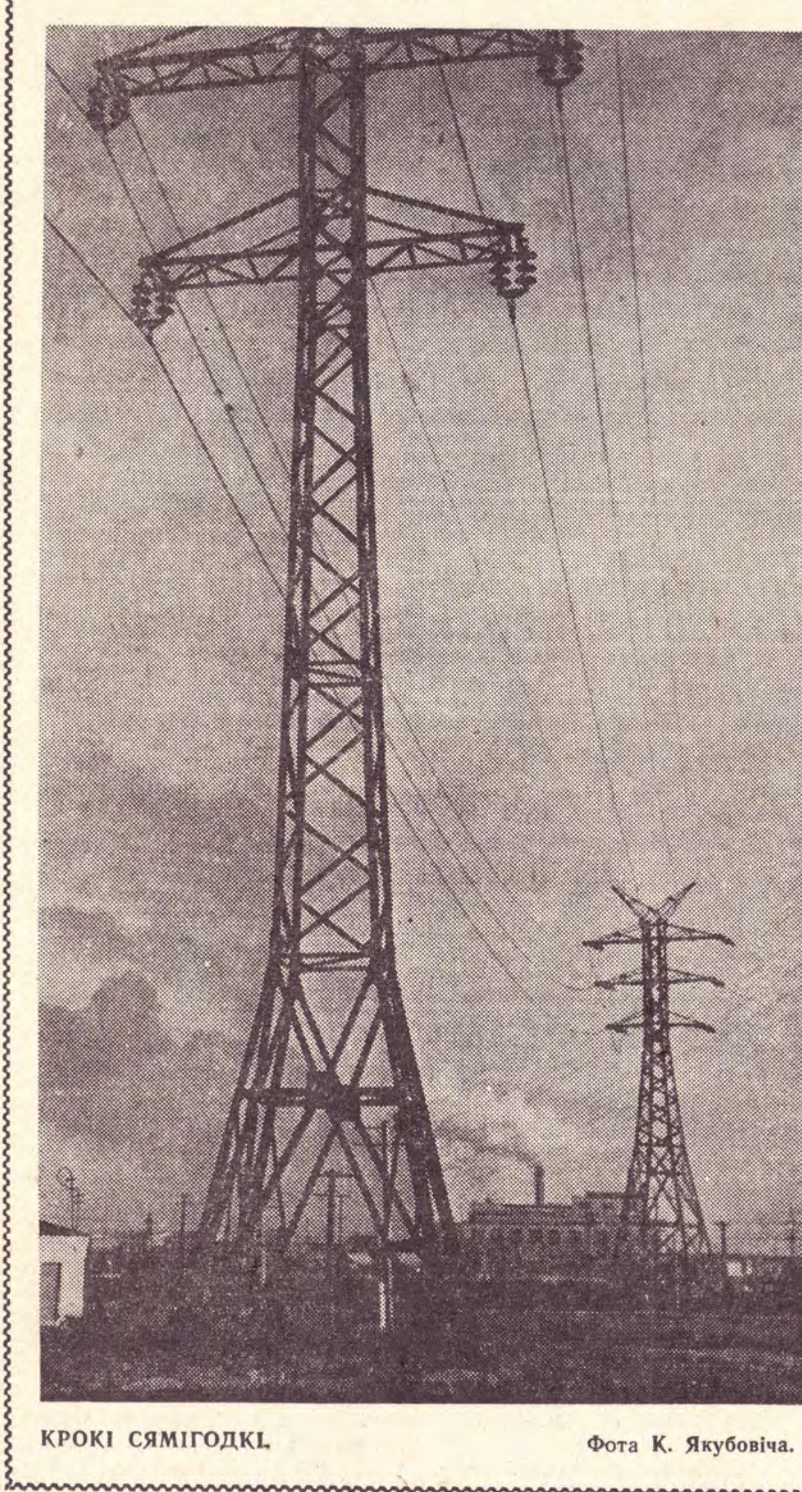
ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР.

№ 32 (1566) | Пятніца, 21 красавіка 1961 года | Цана 4 кап.

З Усесаюзнай фотавыстаўкі «Сямігодка ў дзеянні»

КРОКІ СЯМІГОДКІ. Фота К. Якубовіча.

Аляксандр ПРАКОФ'ЕЎ.

РАЗЛІЎ

Бярозы, вольхі, зноў і зноў бярозы.
Асінкі тонкія прыніклі да зямлі
І казялец жаўцее каля плёсу.
Палянкі, пералескі.
Вось — Разліў...

Тут Ленін быў!
З тае якраз мінуты,
Як ён ступіў на гэты луг,
тады
Сцяна бярозак паднялася крута,
Замкнуўшы сцежкі і яго сляды.

І сышчыкі сюды не мелі ходу,
Яшчэ здаля іх апаноўваў страх.
Любоў вялікая вялікага народа
Ад ворагаў схавала гэты шлях,

Які пазней нас вывеў на вяршыні,
Пралёг праз сэрцы, поўныя агня,
Па тым шляху, вялікім і адзіным,
Хадзіла Рэвалюцыя штодня!

Пераклад С. Грахоўскага.

Падпісваюцца на творы Леніна

Працоўныя Капыльскага раёна праяўляюць вялікую цікавасць да твораў Уладзіміра Ільіча Леніна. Толькі ў сёлетнім годзе каля ста працоўных раённага цэнтра і іншых населеных пунктаў падпісаліся на поўны Збор твораў. Сярод іх настаўнікі Капыльскай сярэдняй школы, работнікі раённай бальніцы, рабочыя і служачыя райпрамкамбіната, калгаснікі сельгасарцелі імя Ул. І. Леніна і інш.

М. СЯЎРУК.

ЗЛАДЗЕЙСКІ НАПАД НА КУБУ АДБІТЫ

Чорным хмарам рэакцыі не пагасіць сонца свабоды!

Учора з сталіцы гераічнай Кубы—Гаваны паведамілі:

У 3.15 раніцы па мясцоваму часу радыё Гаваны передало наступную заяву кубінскага ўрада.

«Сілы паўстанцкай арміі і нацыянальнай міліцыі штурмам захапілі апошнія пазіцыі, якія наёмныя агрэсіўныя сілы займалі на нацыянальнай тэрыторыі на ўзбярэжжы Хірон. Гэты апошні пункт, які ўтрымліваўся наёмнымі сіламі, паў у 5.30 дня 19 красавіка. Рэвалюцыя атрымала перамогу, хоць за яе прыйшлося заплаціць высокай цаной — жыццямі рэвалюцыйных байцоў, якія няспынна вялі атаку, не аслабляючы націску ні на адзін момант, і знішчылі менш чым за 72 гадзіны цэлую армію, якую імперыялістычны ўрад Злучаных Штатаў ствараў на працягу многіх месяцаў. Ворагу было нанесена сакрушальнае паражэнне.

Частка наёмнікаў прабавала пагрузіцца на борт розных суднаў, але яны былі патоплены рэвалюцыйнымі сіламі. Рэшткі наёмных войск, панёсшы шматлікія страты забітымі і раненымі, рассеяліся ў забалочаным раёне, з якога немагчыма выйсці.

Была захоплена вялікая колькасць зброі паўночна-амерыканскай вытворчасці, у тым ліку цяжкія танкі тыпу «Шэрман». Захопленыя ваенныя матэрыялы яшчэ поўнасцю не падлічаны.

На працягу бліжэйшых некалькіх гадзін рэвалюцыйны ўрад прадставіць народу поўны даклад аб падзеях».

Камюніке падпісана галоўнакамандуючым рэвалюцыйнымі ўзброенымі сіламі Фідэлем Кастра.

НЕ ВЫЙШЛА!

А. МІРОНАЎ.

Гэта горш, чым самая агідная здрада, самая чорная подласць: увесь зямны шар, усё чалавецтва планеты радуецца, славячы подзвіг першага касманаўта, і раптам — разбойніцкі, спадцішка ўдар у спіну народа гераічнай Кубы. Гэты ўдар тым больш агідны і подлы, што ён нанесены з ведама і — я ўпэўнен! — са згоды таго, хто амаль у гэтыя ж самыя дні перад усім светам заявіў: «Злучаныя Штаты Амерыкі не прымуць удзелу ў ваенных дзеяннях супраць Кубы».

Ды ці толькі ў цела народа Кубы ўсадзілі бандыцкі нож найміты, што высадзіліся на кубінскай зямлі? Не, атрутнае джала яго нацэлена ў самае сэрца ўсяго чалавецтва!

«Не прымуць удзелу ў ваенных дзеяннях»... — і ад Фларыды да Кубы ідуць дэсантныя караблі з ўзброенымі да зубоў галаварэзамі на борце. «Не прымуць удзелу»... — і ў Майані адбываецца адкрытая вярбоўка новых бандыцкіх зграй. «Не прымуць» — і «лятаючыя крэпасці», праўда, без апазнавальных знакаў на фюзеляжы, узнімаюцца з аэрадрома ў Гуантанама, каб бамбіць кубінскія гарады, а, ратуючыся ад кубінскіх самалётаў; уцякаюць пад прыкрыццё знішчальнікаў з белымі амерыканскімі зоркамі на крылах...

Дык што ж гэта азначае, як чалавецтва павінна разумець сказаныя на ўвесь свет словы прэзідэнта Кенедзі пра тое, што «ЗША не прымуць удзелу ў ваенных дзеяннях супраць Кубы»?!

У свеце вядома нямала прыкладаў іезуіцкай маны і вытанчанага фарысейства. Прадуманая да драбніц і старанна падрыхтаваная мана лічыцца ўлюбёным метадам антычалавечнай, антынароднай дзейнасці імперыялістаў. Вопытны злодзей самы першы ў натоўпе крычыць «трымай злодзея!», а граміла, які набіў руку на цёмных справах, актыўней за ўсіх сышчыкаў шукае сляды ўяўнага злачынцы ў кватэры, якую ён жа і абакраў. Але чалавецтва не стаіць на месцы ў сваім развіцці, яно няўхільна рухаецца наперад і наперад. І чалавецтва ведае, хто і каго вярбуе дзеля крывавай расправы над свабодалюбным кубінскім народам, на чые сродкі вярбуюцца гэтыя найміты, хто пастаўляе ім бомбы, снарады і самалёты, хто вучыць іх забіваць усіх да аднаго — мужчын, старых, жанчын і нават дзяцей.

Ведае і гучна ганьбіць тых, хто зманліва абяцае, што «не прыме ўдзелу ў ваенных дзеяннях на Кубе»!

Грозна і гнеўна гучыць сёння шматмільённы кліч народаў усіх кантынентаў зямнога шара:

— Прэч крывавыя рукі захопнікаў ад гераічнай Кубы! Янкі — не, Куба — так!

У гэтым магутным, як акіянскі вал, закліку зліліся галасы ўсіх, каму дарагі мір на зямлі, хто хоча спакойна дыхаць пад сонечным небам вясны, хто любіць сваіх дзяцей і марыць пра самае звычайнае шчасце для іх. У незлічоных кагортах абаронцаў Кубы, што як адзін чалавек узняліся на барацьбу па закліку сваіх сэрцаў, не толькі народы краін лагера сацыялізма, якія аднойчы — і назаўсёды скінулі з сябе ланцугі імперыялістычнай няволі. У гэтых кагортах — і мільёны людзей Азіі, якая абудзілася і набірае гіганцкія сілы, і чорная Афрыка, якая кіпіць у вызваленчых бітвах, і Лацінская Амерыка, якая таксама выпроствае плечы для барацьбы. У гэтых кагортах і простыя людзі Злучаных Штатаў, чый голас у абарону Кубы таксама гучыць сёння над нашай планетай.

І ў самых першых шэрагах непрымірымых і гнеўных барацьбітоў з агрэсарамі-фарысеямі з Пентагона і Белага Дома ізноў, як заўсёды, выступае наш мужны і магутны савецкі народ.

Гэта сказаў і кожны з нас, будаўнікоў камунізма, у Заяве Урада СССР у сувязі з узброеным нападам на Кубу:

— «...Савецкі Саюз, як і іншыя міралюбныя краіны, не пакіне ў бядзе кубінскі народ і акажа яму ўсю неабходную дапамогу і падтрымку ў справядлівай барацьбе за свабоду і незалежнасць Кубы».

«Што датычыць Савецкага Саюза, то не павінна быць памылковай думкі наконт нашай пазіцыі: мы акажам кубінскаму народу і яго ўраду ўсю неабходную дапамогу ў адбіцці ўзброенага нападу на Кубу», — гаворыцца ў Пасланні Старшыні Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчова прэзідэнту ЗША Д. Кенедзі.

Сказана ясна, так, як заўсёды мы прывыклі гаварыць у тых выпадках, калі кучка нягоднікаў пагражае міру і спакою мільёнаў і мільярдаў людзей.

Чалавецтва ведае, што за кожным словам нашай праўды няўмольна і без хістанняў ідзе праўда дзеянняў.

Вось чаму наш голас зліваецца ў адно з галасамі народаў абодвух паўшар'яў, якія ў палымяным і гнеўным парыве справядлівасці абвяшчаюць:

— Прэч крывавыя рукі амерыканскіх наймітаў ад гераічнай Кубы!

Фідэля Кастра ведае ўвесь свет. Сціплы і мужны, як кожны, хто любіць жыццё, гнеўны і грозны да ворагаў, як увесь кубінскі народ, ён— і ўвасабленне шасці мільёнаў кубінцаў у іх справядлівай барацьбе з агрэсарамі, і іх сцяг перамогі, і іх правадыр у гэтай барацьбе. Няхай іх нямнога на Кубе, няхай усяго толькі крыху больш шасці мільёнаў чалавек. Але хто на планеце не чуе поўны ўпэўненасці і веры голас Фідэля? Хто не згодзіцца пакінуць на час самыя тэрміновыя, неадкладныя свае справы, свой дом і сваю сям'ю, каб са зброяй у руках, няхай у самай жорсткай, самай кровапралітнай бітве стаць побач з Фідэлем і яго саратнікамі на абарону не толькі Кубы, але і ўсяго, што свяшчэннае і дарагое ўсім нам?

«Калі народ разам дзьмухне, — сцвярджае старажытная кітайская пагаворка, — ураган будзе; калі народ разам тупне нагой — землетрасенне будзе».

А калі народы планеты сталёвай сваёй рукою сцісн уць тлустае ад поту і крыві прыгнечаных народаў горла амерыканскіх агрэсараў, у гэтых магутных абцугах задушацца не толькі найміты, што прадаліся за звон Жоўтага Д'ябла, але і тыя, хто у імя гэтага Д'ябла гатовы асудзіць на лютыя пакуты і смерць усё чалавецтва ўсёй планеты.

І народы ўжо сціснулі гэтыя абцугі. Усё мацней, усё тужэй. Іх не паслабіць бандытам, якія пад покрывам начы і пад прыкрыццём амерыканскіх лінкораў падбіраліся да чужых берагоў. Іх не разарваць вылюдкам заакіянскай сталіцы, якія накіроўвалі і накіроўваюць нож у спіну чалавецтва, што жадае міру і шчасця.

Як ні стараліся яны ашукаць народы свету сваёй каварнай манай, як ні маскіравалі свой удзел у здрадніцкім нападзе на Кубу — не выйшла!

Над усёй кубінскай зямлёй зноў горда лунае сцяг свабоды і рэвалюцыі. Апошнія недабіткі-бандыты баязліва ўзнімаюць рукі, просячы літасці. Гэта — перамога народа Кубы. Гэта—перамога ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва.

Людзі Зямлі гавораць:

— Не выйшла і ніколі не выйдзе!

Песні пра героя

У гонар легендарнага подзвігу слаўнага Героя Савецкага Саюза першага лётчыка-касманаўта СССР Ю. Гагарына беларускія кампазітары напісалі новыя песні.

«Навекі легендарны»—так назваў сваю песню на словы М. Гелера Ю. Сямяняка. Народны артыст Саюза ССР Я. Цікоцкі напісаў песню «У высь касмічнага прастору» (словы Н. Гілевіча). Новую песню на тэкст Е. Лось піша Д. Камінскі. «Помні гэты дзень» — так называецца песня Г. Вагнера (словы Г. Бураўкіна). Песню аб Гагарыне на тэкст А. Рамава «Першы» напісаў канцэртмайстар Беларускага тэатра оперы і балету В. Зубкоў.

Вакальныя творы, прысвечаныя першаму ў свеце пакарыцелю космасу, уключылі ў свой рэпертуар харавыя калектывы і майстры мастацтва рэспублікі.

М. ЮР'ЕЎ.

Фільмы польскіх сяброў

У сувязі з 16-й гадавінай з дня падпісання Дагавору аб дружбе, узаемнай дапамозе і пасляваенным супрацоўніцтве паміж СССР і Польшчай на многіх гарадскіх і сельскіх кінаўстаноўках рэспублікі ў гэтыя дні арганізаваны шырокі паказ фільмаў вытворчасці кінастудый Польскай Народнай Рэспублікі.

З вялікай цікавасцю беларускія гледачы праглядаюць кінакарціны «Чалавек на рэйках», «Гэтага нельга забыць», «Справа пілота Марэша», «Падгалле ў агні», «Двое з вялікай ракі», «Замах», «Арол», «Капялюш пана Анатоля», «Хто ён?», «Незвычайная кар'ера» і многія іншыя.

Пра лёс польскага лётчыка Стэфана Зарэмбы, які ўдзельнічаў у баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, расказвае мастацкая кінааповесць «Гісторыя аднаго знішчальніка».

Курсантам марской школы, у якой дзеці рабочых і сялян вучацца жыць і працаваць па-новаму, прысвечана кінакарціна «Каманда». Аўтар сцэнарыя — Ян Раеўскі, рэжысёр-пастаноўшчык — Ян Фетке.

У аснову фільма «Канал» пакладзены эпізоды варшаўскага паўстання ў верасні 1944 г.

На экранах рэспублікі пачалі дэманстравацца два новыя польскія мастацкія кінафільмы «Скандал з-за Басі» і «Маленькія драмы».

С. КАРОТКІ.

Іх слухалі ў Пермі

Выступленні беларускага кампазітара і піяністкі В. Жубінскай з поспехам прайшлі ў Пермі. У сольным канцэрце артыстка выканала фартэпіянныя санаты заходніх кампазітараў—Ф. Ліста, В. Моцарта і Л. Бетховена.

У сімфанічным канцэрце яна выканала 5-ты канцэрт С. Рахманінава для фартэпіяна з аркестрам. Дырыжыраваў гэтым канцэртам беларускі дырыжор В. Барсаў. Пад яго кіраўніцтвам прагучалі таксама «Струнная серанада» П. Чайкоўскага, уверцюра К. Вэбера «Эўрыянта» і «Канцэрт-Гроса» Гендэля.

Пермякі вельмі цёпла сустрэлі артыстаў з Беларусі.

Выстаўка дзіцячай творчасці

У Гродна адкрыта выстаўка дзіцячай мастацкай творчасці.

Экспануюцца малюнкі «За Нёманам» Валодзі Стахава, «Новы квартал Гродна» Дзімы Матронічава, «Новы пейзаж» Колі Мятлева, «Вакзал» Галі Баравой і інш.

Сярод скульптурных твораў пераважаюць тэмы казачнага, байкавага характару: «Ліса і Журавель» Аркашы Сенакосава, «Квартэт» Алега Трацякова. Але побач з творамі на сюжэты крылоўскіх баек ёсць і сучасныя творы: «Маладагвардзеец» і «Суворавец» Сашы Анціпіна, «Калгасніца» Вовы Геманосава і інш.

Ёсць творы, якія маюць мастацкую закончанасць. У рабоце «За Нёман» ужо прыкметна веданне перспектывы, умелы падбор фарбаў, дзякуючы чаму малюнку не ўласцівы празмерная яркасць і вонкавая прыгажосць.

...Зімовы дзень. На пярэднім плане відзён аўтобус, з якога выйшлі рабочыя і хутка крочаць у напрамку да будоўлі. На другім плане відны шматпавярховыя будынкі ў рыштаваннях, якія нібы наступаюць на старыя драўляныя домікі, што прытуліліся непадалёку ад іх. Там жа, у двары новага дома паказаны дзеці, якія лепяць снежную бабу. Сюжэт просты і ў той жа час поўны сэнсу.

Студыяй юных мастакоў кіруе малады мастак К. Пятроў, які працуе ў Гродзенскіх мастацкіх майстэрнях. Кіраўнік скульптурнай групы — В. Даненкаў.

Можна спадзявацца, што гэтая выстаўка, якая з'яўляецца першай творчай справаздачай перад грамадскасцю, навучыла іх многаму, узбагаціла іх вопыт і дапамагла знайсці лепшыя метады для падрыхтоўкі юных мастакоў.

В. БАЛДАЕЎ.

ЗОРНЫ ПАЛЁТ

Ёсць штосьці знамянальна-сімвалічнае ў тым, што савецкі грамадзянін, малады камуніст Юрый Гагарын зрабіў свой гістарычны подзвіг напярэдадні дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна.

З гэтага года кожны раз, падводзячы велічныя вынікі ўрачыстасці жыватворчых прынцыпаў ленінізма, чалавецтва будзе на адно з самых першых месц ставіць і Гагарынскі аблёт планеты з хуткасцю 28 тысяч кіламетраў у гадзіну на недасягальнай да гэтага часу вышыні.

Цяпер увесь капіталістычны свет устрывожаны, яго завадатары разгневаны, раз'юшаны, скрыгочуць зубамі, у бяссіллі сціскаюць кулакі. Яны абняслаўлены, бо няма больш здзеклівай іроніі лёсу, чым тое, што ў адзін і той жа час савецкі зоркалёт «Усход» за 108 хвілін абляцеў планету і прызямліўся ў зададзеным месцы, а амерыканскі спадарожнік ганебна пляснуўся ў лужыну. Прэзідэнт Амерыкі Кенедзі не саромеецца прызнацца, што яму абрыдла ўжо адставанне яго краіны ад Савецкага Саюза ў развіцці навукі. Урад Злучаных Штатаў шукае новыя мільярды для ўдасканалення сваіх ракет. Але ці ў адных мільярдах справа?!

Завадатарам буржуазнага свету цяжка зразумець і прымірыцца з тым, што капіталістычны свет ужо даўно асуджаны плесціся ззаду ў спаборніцтве з маладым светам сацыялізма.

Такія сусветна-гістарычныя падзеі, як палёт Юрыя Гагарына ў космас, прасвятляюць розум і думкі мільёнаў простых людзей свету. Цяпер ужо самым заўзятым буржуазным эканамістам, філосафам, палітыкам не ўдасца даказаць, што першынство Савецкага Саюза ў пакарэнні космасу мае выпадковы характар. Мы перамагаем і канчаткова пераможам у мірным спаборніцтве таму, што ў нас передавы палітычны і эканамічны лад, які можа даць сапраўды неабмежаваны прастор для разгортвання духоўных сіл народа.

Гэта прадказваў геній вялікага Леніна. Уладзімір Ільіч бачыў сацыялістычны лад як неабходную ўмову магутнага развіцця навукі і тэхнікі. Яшчэ паўстагоддзя назад, крытыкуючы разгубленых ідэалістаў, якія ў сувязі з расшчапленнем атама заявілі, што, урэшце, матэрыялізм пацярпеў крах, бо, маўляў, «матэрыя знікла», Ленін паказаў, што і такая навука, як фізіка, можа паспяхова развівацца толькі на аснове матэрыялізму. Даўшы філасофскае абгрунтаванне навейшым дасягненням і адкрыццям у галіне фізікі і прыродазнаўства, падкрэсліўшы, што прырода бясконцая, ён пісаў: «Розум чалавечы адкрыў многа дзівоснага ў прыродзе і адкрые яшчэ больш, павялічваючы тым сваю ўладу над ёй...».

Ленін падкрэсліў таксама, што прырода больш падпарадкуецца і хутчэй скараецца чалавечаму розуму, калі ён сам не заражаны хваробамі капіталістычнага ладу, калі ён не выстаўляе на першы план канкурэнцыю, чыстаган, барыш. «Цывілізаванае варварства» — так трапна назваў Ленін гісторыю зрыву імперыялістамі будаўніцтва тунеля пад Ламаншам для хутчэйшых зносін паміж Англіяй і Францыяй. Інжынеры зрабілі разлікі, даказалі зручнасць, эканамічную эфектыўнасць такіх зносін. Але тунеля няма і да сённяшняга дня. Аказваецца, англійскія імперыялісты падыйшлі да справы з пункту гледжання ваенных авантур, яны заявілі, што тунель можа аблегчыць французам напад на Англію. Ленін назваў такія меркаванні варварствам, вар'яцтвам.

Ці не бачым мы праяў цывілізаванага варварства і ў справе вырашэння капіталістычнымі дзяржавамі праблемы пакарэння космасу? Хіба ў Амерыцы ўжо не прадаваліся мандаты на права размяшчэння ваенных баз на Месяцы і на Марсе? Мільярдэру, які адпускае свае мільярды на будаўніцтва касмічных караблёў, напэўна ўжо сняцца сны аб новых шахтах і плантацыях на Марсе, дзе марсіяне, заліваючыся потам, накіроўваюць паток золата ў падзямеллі банкаў Уол-стрыта.

Як далёка ад брудных мэт нажывы, бізнесу мэта нашай, савецкай навукі. Ля калыскі гэтай навукі стаяў Ленін. Ён быў яе арганізатарам і натхніцелем. Ён убачыў невычарпальнае мора талентаў у асяроддзі рабочых і сялян. Ленін гаварыў, што гэтыя таленты абвергнуць паклёпы буржуазіі на просты народ, які быццам бы не здольны да творчасці, і пераатвараць убогую і бяссільную Русь у багатую і магутную краіну. Сочачы асабіста за першымі парасткамі савецкай навукі і тэхнікі, Ленін у 1920 годзе ўласнаручна напісаў праграму разгортвання работ «па вылучэнню здольных адміністратараў, арганізатараў, вынаходцаў з асяроддзя рабочай і сялянскай масы». І сёння яны, гэтыя здольныя вынаходцы і арганізатары, збудавалі міжкантынентальныя ракеты, накіравалі спадарожнікі на Месяц і Венеру, далі свету такое цуда тэхнікі, як касмічны карабель «Усход», на якім слаўны герой Юрый Гагарын абляцеў планету. Наследнікі рэвалюцыйных ленінскіх традыцый, савецкія людзі, здзіўляць заўтра свет новымі адкрыццямі. Мы ўпэўнены, што нашы касмічныя караблі паляцяць неўзабаве на далёкія планеты. І паляцяць не для таго, каб захапіць там прастору і пабудаваць ваенныя палігоны ці базы для запуску смертаносных ракет і бомб, а для таго, каб дапамагчы чалавецтву жыць мірна, без страху, без войнаў, без канкурэнцыі, без хвароб, жыць шчасліва, доўга. Як хораша і хвалюючча гучаць словы першага касманаўта Юрыя Гагарына, што ў космасе хопіць месца ўсім!

Подзвіг Савецкай краіны, які на мовах усіх народаў свету названы пачаткам новай эры, з'яўляецца яшчэ адным яркім сведчаннем жыццяздольнасці і непераможнасці сацыялістычнага грамадства. Будучыня чалавецтва звязана з ленінскімі ідэямі. Гэта неабвержны факт.

Заўтрашні дзень гісторыі бачыцца нам як новы росквіт чалавечага генія. Жывой явай стануць самыя светлыя мары людзей мінулага і сучаснага, ажыццёвяцца казачныя фантазіі аб волатах, якія з неймавернай хуткасцю ўзводзяць грандыёзныя палацы, рассейваюць змрок ночы, даюць новыя напрамкі рэкам, лятаюць на самыя далёкія планеты сонечнай сістэмы.

Калісьці Уладзімір Маякоўскі казаў, што «бедна у мира слова мастерская», каб выказаць імі свае пачуцці.

Сёння мы асабліва адчуваем, як свету не хапае слоў, як нават самыя выдатныя мастакі не могуць знайсці такіх трапных, такіх моцных, такіх хвалюючых, такіх свежых слоў, каб у поўнай меры перадаць сваё захапленне легендарным подзвігам нашага народа, мудрасцю і веліччу Камуністычнай партыі, якая выхоўвае пакаленні Гаганавых і Гагарыных, арлінае племя змагароў за шчасце людзей усяго свету, за мір і радасць на зямлі.

Васіль БУРНОСАЎ.

Лекцыі і канферэнцыі

Мінчане шырока адзначаюць 91-ю гадавіну з дня нараджэння заснавальніка Камуністычнай партыі і першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы Ул. І. Леніна. На заводах і фабрыках, на будоўлях і ў ВНУ чытаюцца лекцыі аб жыцці і рэвалюцыйнай дзейнасці Ільіча, аб ажыццяўленні вялікіх ленінскіх прадвызначэнняў.

У радзе месц праводзяцца тэарэтычныя канферэнцыі. У Міністэрстве вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і прафесіянальнай адукацыі БССР канферэнцыя была прысвечана тэме «Ленінскі стыль работы дзяржаўнага апарату». Прачытана чатыры даклады. У іх абмеркаванні прынялі ўдзел 15 чалавек. Яны гаварылі аб ленінскім стылі работы, падборы і расстаноўцы кадраў, рэагаванні на скаргі і прапановы працоўных.

У Ленінскім раёне рыхтуецца тэматычны вечар, прысвечаны жыццю і дзейнаасці Ул. І. Леніна. На ім выступяць старыя камуністы. Затым адбудзецца канцэрт, у праграму якога ўключаны любімыя творы Ільіча. У Акцябрскім раёне адбудзецца вечар працоўных на тэму «Ленін пра абарону сацыялістычнай дзяржавы». Тэматычныя вечары праводзяцца і ў іншых раёнах сталіцы. У школах і ВНУ горада выступаюць старыя бальшавікі. Яны расказваюць моладзі аб незабыўных сустрэчах з Уладзімірам Ільічом Леніным, аб слаўных днях вялікага Кастрычніка, барацьбе савецкага народа з замежнай ваеннай інтэрвенцыяй і ўнутранай контррэвалюцыяй.

Памяці вялікага правадыра прысвячаюцца выстаўкі літаратуры і фотаілюстрацый, адкрытыя ў культасветустановах. У кінатэатрах арганізуецца тэматычны паказ кінафільмаў.

(БЕЛТА).

ВЯСНОВЫЯ ЗАМАЛЁЎКІ

З блакнота мастака Л. ЗАМАХА

І дзеці здабываюць метал.

Мачты памаладзеюць

Тут неўзабаве зацвітуць кветкі

Хутка экзамены

СПРЫТНЫЯ Ў ПРАЦЫ, ГАЛАСІСТЫЯ Ў ПЕСНІ

Народны хор Дома культуры будаўнічага трэста № 5 горада Мінска сёлета адсвяткаваў сваё пяцігоддзе з дня заснавання, але гісторыя ўзнікнення і развіцця гэтага калектыву спевакоў-аматараў, само яго мінулае і цяперашняе — вельмі характэрныя для нашай мастацкай самадзейнасці. Спачатку гэта быў звычайны хор, а хутчэй жаночы вакальны ансамбль, які спяваў на два галасы песні. Хармайстры тут доўга не трымаліся. Таму калектыў не рос і ўдасканальваўся надзвычай марудна.

Не без боязі ўзяўся кіраваць самадзейным будаўнічым хорам Георгій Ударaў, тады яшчэ студэнт Мінскага музычнага вучылішча. Ён ведаў пра творчыя няўдачы, якія напаткалі ў свой час дырыжораў, але [illegible].

— А цяпер паспрабуйце заспяваць беларускую народную песню, — прапанаваў Ударaў.

А ў полі вярба,
Пад вярбой вада...

— пяшчотна і плаўна выводзілі дзяўчаты. Мелодыя лілася лёгка і свабодна, брала за душу. Малады хармайстар зразумеў, што народны рэпертуар і народная манера спявання бліжэй за ўсё самадзейным артыстам. [illegible]

...Маладыя рабочыя будаўнічага трэста № 5 жывуць у некалькіх інтэрнатах, размешчаных у розных месцах горада (на вуліцах Лазо, Вайсковай і Энергетычнай). Аддаленасць іх ад Дома культуры першы час адмоўна ўплывала на працу хору. [illegible] «Як жа прыцягнуць у хор новых удзельнікаў? Жадаючых спяваць несумненна знойдзецца многа, — думаў Ударaў. [illegible]

— А што калі арганізаваць харавыя групы пры кожным інтэрнаце? [illegible]

Такія тры харавыя групы былі хутка створаны. З кожнай з іх пасобку Ударaў рыхтаваў у пэўныя дні адну і тую ж праграму, а па серадах праводзіў агульныя спеўкі. Маляр В. Рашэтнік, бетоншчыца В. Стасевіч, рознарабочыя Л. Баранчык і М. Захарык дапамагалі кіраўніку своечасова сабраць людзей і падрыхтаваць іх для выступлення. А прыкладна праз паўгода, калі творчы склад, які папоўніўся новымі здольнымі ўдзельнікамі, значна ўмацаваўся, людзі адчулі ўсю прыгажосць калектыўнага спявання, не спатрэбілася больш трымаць харавыя групы ў інтэрнатах.

Цяпер у народным пяцігалосным хоры мінскіх будаўнікоў 55 чалавек. І кожны з удзельнікаў рэгулярна наведвае заняткі пры Доме культуры.

[illegible] што гэта зусім кваліфікаваны калектыў з самастойным творчым абліччам і ўласцівай яму тонкай манерай спявання.

— Мы ўжо ведаем «Шчабятуху» [illegible]. Давайце развучваць што-небудзь новае, — чуліся воклічы, калі мастацкі кіраўнік браўся за паўтарэнне і дэталёвую апрацоўку старога рэпертуару.

Даводзілася цярпліва растлумачваць аматарам, што пры кожным паўторным выкананні той ці іншай песні раскрываюцца ўсё новыя, дагэтуль невядомыя рысы.

Жаночая група хору паспяхова асвоіла караговыя танцы. Так, напрыклад, вакальна-харэаграфічная карцінка «Прыгожыя вы, ільняныя ночы» пачынаецца з плаўнага жаночага карагоду, які вядуць па сцэне дзяўчаты-харысткі.

Выступленні народнага хору будаўнічага трэста асабліва запамінаюцца, дзякуючы яго арыгінальнаму нацыянальнаму рэпертуару. Георгій Ударaў [illegible]

Пачаў Ударaў сваю «кампазітарскую» дзейнасць зусім выпадкова. [illegible]

З таго часу Міхась Калачынскі надоўга пасябраваў са спевакамі-аматарамі, з яго таленавітым кіраўніком. Паэт стаў пастаянна прысутнічаць на калектыўных спеўках, не прапускаў амаль ніводнага канцэрта з іх удзелам. Яму падабаліся чыстыя, звонкія жыццярадасныя галасы дзяўчат і хлопцаў з іх шчырым выкананнем. Для іх ён напісаў вясёлую «Калгасную запрашальную» і жартоўна-лірычныя вершы «Ганарыстым дужа стаў» (пра маладога кранаўшчыка-будаўніка), якія ўдала былі пакладзены на музыку Георгіем Ударавым.

А аднойчы малады хармайстар прыйшоў да Калачынскага з некалькімі лістамі спісанай паперы.

— Вось, Міхаіл Іванавіч, нашы дзяўчаты склалі самі пра сябе прыпеўкі, кожная з іх пісала па аднаму куплету. Дык вы ўжо, калі ласка, не адмоўцеся, апрацуйце іх...

І хутка ў праграме самадзейнага хору з'явіўся новы нумар — «Будаўнічыя прыпеўкі», прысвечаны жыццю і быту мясцовых будаўнікоў:

Паглядзі здалёк ці зблізку —
Пазайздросціць нам любы.
Бо дамы растуць у Мінску,
Як па восені грыбы.

Своеасаблівым апафеозам усяго канцэртнага рэпертуару народнага хору трэба лічыць узнёслую, бадзёрую песню, з пругкім імклівым рытмам «На будоўлях у нас», напісаную Г. Ударавым у садружнасці з М. Калачынскім.

Гэтая песня назаўсёды ўвайшла ў сэрцы будаўнікоў. Толькі паслухайце яе цудоўныя словы і жыццярадасную музыку і перад вачыма адразу паўстане наш адроджаны і ўзняты з руін Мінск — горад-прыгажун, горад партызанскай славы.

Г. ЗАГАРОДНІ.

У Ленінскім раёне сталіцы

Гэты раён сталіцы Беларусі — Мінска носіць вялікае імя Уладзіміра Ільіча Леніна. Ленінскі раён быў створаны дзесяць год назад, у красавіку 1951 г. Тут многае нагадвае аб родным Ільічу. Напрыклад, буйнейшая ў Савецкім Саюзе Беларуская дзяржаўная бібліятэка імя Ул. І. Леніна.

У сувязі з 91-й гадавінай з дня нараджэння Ільіча на заводах і прадпрыемствах раёна рабочыя сталі на ленінскую працоўную вахту і з натхненнем выконваюць планы трэцяга года сямігодкі.

Старыя камуністы, якія бачылі Леніна, сустракаліся з ім у Петраградзе і Маскве, выступаюць з успамінамі. У лекторыях, створаных на прадпрыемствах і ва ўстановах, чытаюцца лекцыі, прысвечаныя жыццю і рэвалюцыйнай дзейнасці Ул. І. Леніна.

Многа яркіх экспанатаў аб Леніне ёсць у Беларускім дзяржаўным мастацкім музеі. Тут сабраны карціны, скульптуры беларускіх мастакоў і майстроў разца, якія ўвасабляюць любімы вобраз правадыра.

Адзін з першых партрэтаў Ул. І. Леніна

У цэнтральных часопісах і газетах за апошнія гады не раз публікаваліся матэрыялы пра першыя мастацкія партрэты Ул. І. Леніна, К. Маркса, Ф. Энгельса і іншых выдатных дзеячоў камуністычнага руху. Друкаваліся матэрыялы і пра першыя паштовыя маркі з партрэтам Ільіча, што выйшлі пасля яго смерці.

Збіраючы дакументы і матэрыялы, якія адлюстроўваюць удзел Леніна ў жыцці маладой Савецкай Беларусі, яго дружбу з віднейшымі бальшавікамі, ураджэнцамі нашай рэспублікі П. Н. Лепяшынскім, В. Д. Бонч-Бруевічам, В. А. Радус-Зіньковічам, А. С. Буйка, А. Мітрэвічам, Верай Слуцкай, Марыяй Эсен і іншымі, мне ўдалося знайсці новыя дакументы і фатаграфіі.

Ленінградскі вучоны, кандыдат гістарычных навук Г. І. Вараб'ёў, жадаючы дапамагчы развіццю беларускай музейнай справы, падараваў мне чатыры мастацкія паштоўкі.

На адной з іх цудоўны партрэт Ул. І. Леніна работы выдатнага мастака Сварога. Ім жа намаляваны і партрэт Карла Маркса для другой паштоўкі. Другім мастаком намаляваны партрэты Ф. Энгельса і А. Луначарскага.

З правага боку партрэта Леніна надрукаваны словы: «Выданне Цэнтральнага бюро па арганізацыі свят гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі пры Петраградскім Савеце рабочых і чырвонаармейскіх дэпутатаў».

Гаворка ідзе пра першую гадавіну Вялікага Кастрычніка, значыць, партрэты Ул. І. Леніна, як і партрэты К. Маркса, Ф. Энгельса і А. Луначарскага, апублікаваны на паштоўках, выпушчаных не раней лютага і не пазней лістапада 1918 г. А гэта значыць, што мы маем адзін з першых ленінскіх партрэтаў савецкіх год. Партрэты Маркса, Энгельса і Луначарскага таксама з'яўляюцца аднымі з першых у савецкія гады.

Невядома, у якіх архівах і музеях краіны ёсць экземпляры гэтых паштовак. Ва ўсякім выпадку гэтыя выдатныя мастацкія помнікі першага года Савецкай улады маюць вялікую каштоўнасць.

М. МЕЛЬНІКАЎ,
краязнаўца.

г. Крычаў.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ

Я Леніна пяю

Я Леніна пяю на простай мове тых,
Каго і за людзей калісь не прызнавалі,
Каго абшарнікі ў аглоблі запрагалі,
Змушалі на санях пад ценем ліп густых
Вазіць у летні дзень, катаць, як на марозе,
Раней насыпаўшы слой солі на дарозе.

Я Леніна пяю на мове сэрца тых,
Каму і сонца нават мілым не бывала, —
Так рана ўсходзіла, так позна патухала;
Хто ў ноч купальскую, у ноч надзей сваіх,
Шукаў у цёмным лесе пад імшыстым голлем
Агеньчык папараці — кветку светлай долі.

Я Леніна пяю — ён кроўны бацька нам!
Пад сцягам барыкад Семнаццатага года
Прывёў народы ён на светлы шлях свабоды.
О, Беларусь мая, ён даў тваім сынам
Дзяржаўны руль, братэрскай дружбы сілу,
А мове, песням іх — узмах арліны крылаў.

Я Леніна пяю ад імя тых людзей,
Хто стаў гаспадаром сваёй зямлі і лёсу,
Чыя саха і лапці, каганец і кросны
Даўно ўжо ў гістарычны здадзены музей;
Хто першым для дабра і росквіту людскога
Праклаў у космас легендарную дарогу.

Я ганаруся тым, што Леніна пяю,
Тварца вялікай партыі, з якою
Ідзе народ мой непахіснаю хадою,
Здзяйсняе мару запаветную сваю:
Жаданай будучыні ўзводзіць гмах цудоўны
З братамі ўсёй сваёй Радзімы мнагамоўнай!

Я слаўлю Леніна, я Леніна пяю...

САМАЕ ХВАЛЮЮЧАЕ

П. МАЛЧАНАЎ,
народны артыст СССР.

Я ДРАМАТЫЧНЫ акцёр. Працую ў тэатры 35 год. За гэтыя гады мною сыграна звыш ста роляў сучасных савецкіх і зарубежных аўтараў, сярод іх — паручнік Яравы («Любоў Яравая»), Фёдар («Нашэсце»), доктар («Забыты ўсімі»), Пярчыхін («Мяшчане»), Сорын («Чайка»), Пратасаў («Жывы труп»), Гамлет («Гамлет») і інш. Але самай хвалюючай у маёй творчасці была і застаецца да гэтага дня праца над вобразам вялікага правадыра Ул. І. Леніна. Вось ужо 22 гады я іграю ролю Леніна, іграю ў многіх спектаклях і, аднак, кожны раз, выходзячы на сцэну, адчуваю вялікую адказнасць. Я ніколі не забываю, каго я ўвасабляю, і ўсякі раз хвалююся так, нібы іграю ўпершыню.

Калі і як я пачаў працу над вобразам Уладзіміра Ільіча? У канцы 1937 года вядомы савецкі акцёр Барыс Шчукін у Тэатры імя Вахтангава ў Маскве першы стварыў мастацкі вобраз Леніна. Гэта быў спектакль да 20-й гадавіны Кастрычніка па п'есе М. Пагодзіна «Чалавек з ружжом». Аднача́сова з ім другі выдатны савецкі акцёр М. Штраух сыграў ролю Уладзіміра Ільіча ў п'есе А. Карнейчука «Праўда». Прыклад гэтых выдатных майстроў сцэны натхніў многіх савецкіх акцёраў, і ўжо праз год—два Ул. І. Ленін загаварыў са сцэны на мовах народаў нашага шматнацыянальнага Саюза— на ўкраінскай, грузінскай, казахскай, таджыкскай і г. д. Мяне гэта вельмі ўсхвалявала, і я пачаў моцна задумвацца, як бы мне стварыць вобраз Ул. І. Леніна на беларускай сцэне. Мая мара была падхоплена тэатрам, і да Кастрычніцкіх дзён 1938 года спектакль «Чалавек з ружжом» быў пастаўлены рэжысёрамі А. Віньярам і Б. Тамарыным.

Рэпетыцыі працягваліся больш двух месяцаў. Але я пачаў папярэднюю працу значна раней. Вясной 1938 г. на два тыдні ездзіў у Маскву для вывучэння матэрыялаў Цэнтральнага музея Ул. І. Леніна. Падоўгу і ўважліва ўглядаўся ў карціны, фатаграфіі, скульптуры, на якіх адлюстраваны вялікі правадыр. Асабліва моцнае ўражанне зрабілі на мяне малюнкі і скульптурныя эцюды А. Андрэева, якія паказваюць Уладзіміра Ільіча ў разнастайных рухах, вельмі жывых і непасрэдных. Выдатны рускі скульптар атрымаў дазвол ад Уладзіміра Ільіча працаваць у яго кабінеце. Ён сціпла прыладзіўся ў кутку, каб не перашкаджаць напружанай дзяржаўнай працы Леніна. Мастак-энтузіяст стварыў для нас і для будучых пакаленняў серыю выдатных скульптурных партрэтаў, вядомых пад назваю «Ленініяны».

Вялікае значэнне для ўсяго чалавецтва маюць хранікальныя кінакадры, на якіх мы бачым жывога Ул. І. Леніна, такога дарагога, любімага і блізкага, то палымянага трыбуна, то простага, чалавечнага чалавека з непаўторнай ленінскай усмешкай, схаванай у вуснах і зморшчынках ля вачэй.

Кінахроніка прынесла мне вялікую карысць у рабоце над вобразам правадыра. Хоць з 1922 па 1926 год я вучыўся і жыў у Маскве, але бачыць Леніна жывога мне не давялося. Разам з мільёнамі працоўных, у бясконцым людскім патоку, які цягнуўся тры дні і тры ночы, з 21 па 24 студзеня, я праходзіў міма труны Леніна ў Калоннай зале Дома Саюзаў. Ленін ляжаў, патанаючы ў кветках. Ля труны стаяла Надзежда Канстанцінаўна Крупская і бліжэйшыя саратнікі вялікага правадыра. На ўсё жыццё запомніліся гэтыя марозныя студзеньскія дні і ночы: кастры ў Ахотным радзе, дзень пахавання на перапоўненай людзьмі Краснай плошчы 24 студзеня, трагічнае пяцімінутнае маўчанне, гул паравозаў і заводскіх гудкоў у Маскве і па ўсёй краіне.

У маёй працы над вобразам Ул. І. Леніна гэтыя ўспаміны мелі рашаючае значэнне. Магчыма тады, у тыя дні, я ўпершыню зразумеў значэнне і веліч Леніна для савецкага народа і для прыгнечаных народаў усяго свету.

У 30-гадах я пяць год жыў і працаваў у Ленінградзе і добра ведаў філіял Ленінградскага музея Ул. І. Леніна, бываў у Смольным, у Разліве, дзе цяпер устаноўлены помнік-шалаш, быў на канспіратыўнай кватэры на Выбаргскай старане. Адтуль у ноч з 24 на 25 кастрычніка 1917 г. Уладзімір Ільіч пайшоў у Смольны, каб узначаліць гістарычнае паўстанне пралетарыяту...

...Я вярнуўся з Масквы з багаццем матэрыялаў, фота, пласцінак з прамовамі Леніна. Доўга працаваў у пошуках яго манеры гаварыць, хадзіць, жэстыкуліраваць. Вядома, што Уладзімір Ільіч злёгку і прыемна картавіў — гэта перайшло да яго ад бацькі Ільі Мікалаевіча. Мне не адразу ўдалося авалодаць ленінскім «р». Я ішоў далёка ў лес, каб не трапіць нікому на вочы, і там падоўгу і голасна гаварыў прамовы аб сялянах-серадняках, «Што такое Савецкая ўлада» і іншыя, запісаныя на пласцінках.

Доўга ўглядаўся ў андрэеўскія скульптуры, стараючыся ўнутрана і вонкава зніта́вацца з імі, перачытваў творы Леніна, якія адносяцца да Кастрычніцкага перыяду, увогуле быў цалкам захоплены сваёй творчай задачай... Наогул, стварыць бездакорны, дасканалы вобраз Леніна немагчыма. Трэба быць геніяльным артыстам, мець геніяльную п'есу і г. д. Таму я, зыходзячы са сваіх сціплых сіл, у адпаведнасці са зместам п'есы «Чалавек з ружжом», паставіў сабе задачу паказаць Уладзіміра Ільіча ў трох напрамках: як палымянага трыбуна рэвалюцыі, які падтрымлівае масы працоўных вогненным словам; як бязлітаснага, непрымірымага ў барацьбе з ворагамі рэвалюцыі і як простага чалавечнага чалавека. Незадоўга да выпуску спектакля я яшчэ раз пабываў у Маскве, дзе меў сустрэчу з Емяльянам Яраслаўскім. Я проста паказаў яму некаторыя сцэны тут жа ў кабінеце. Тав. Яраслаўскі прыхільна сустрэў маю работу, а на маё пытанне, як Ленін ставіўся да ворагаў, сказаў вельмі вобразна: «Ленін з ворагамі рэвалюцыі быў, як востры нож, — зразаў іх начыста». Пры гэтым ён рабіў рэзкі жэст рукою зверху ўніз, ілюструючы сказанае. Я выкарыстаў гэты жэст у ролі.

У канцы кастрычніка спектакль быў падрыхтаваны. Прэм'ера адбылася ва ўрачыстай абстаноўцы ў Мінску для гарадскога партактыву. Захаваўся мой запіс аб гэтым спектаклі, які з'явіўся ў газетах. Я пісаў, што першыя карціны спектакля ішлі з вялікім натхненнем. Леніна яшчэ не было на сцэне, але ва ўсім адчувалася яго прысутнасць. Нарэшце, калідор Смольнага. Гледачы чакаюць з'яўлення Леніна, усе акцёры, хвалюючыся, стоўпіліся за кулісамі. Мае нервы напружаны да крайняй ступені, але думка выразная, ясная, воля сабрана ў кулак.

Я хуткай упэўненай паходкай іду па калідоры Смольнага. І раптам аднекуль зверху, ахопліваючы ўсю глядзельную залу, хлынула лавіна апладысментаў. Яна ўсё разрасталася, рабілася ўсё больш бурнай, і так працягвалася літаральна некалькі хвілін.

Я стаяў ля Шадрына, усміхаўся яму і чакаў, калі можна будзе пачаць гаварыць. Мая нага вельмі дрыжала і я ніяк не мог супакоіць яе. У галаве пранеслася думка: ну, дзякуй богу, вонкавы выгляд гледачом прыняты, што ж будзе, калі пачуюцца першыя словы Леніна, прычым на беларускай мове? Я пачаў дыялаг Леніна з Шадрыным. У зале наступіла абсалютная цішыня. Пасля заканчэння сцэны зноў пачуліся бурныя, доўга не змаўкальныя апладысменты. Я супакоіўся і быў шчаслівы. Значыць, глядач увогуле прыняў мой вобраз Леніна, паверыў мне. У канцы спектакля калектыў ахапіла незвычайнае святочнае ажыўленне. Усе віншавалі, абдымалі адзін аднаго, цалаваліся. За кулісамі сабраліся сябры тэатра, госці, якія выказвалі радасць і ўдзячнасць. Тэатр віншавалі з вялікай творчай перамогай. Пасля спектакля мы з жонкаю ціха ішлі дадому па апусцелых мінскіх вуліцах. Гаварыць ні пра што не хацелася. Мы жылі тым, што адбылося, і нам усё было зразумела.

Дома я нечакана расплакаўся. Плакаў доўга і моцна. Гэта было, як бы раптоўна лінуў пасля вялікага грому дождж. Відавочна, адбілася напружанне апошніх дзён перад прэм'ерай, якое вылілася такім нечаканым чынам.

Спектакль «Чалавек з ружжом» з'явіўся вялікай падзеяй у культурным жыцці беларускага народа, беларускага тэатральнага мастацтва. У далейшым я іграў ролі Ул. І. Леніна ў п'есах «Крамлёўскія куранты» ў 1940, 1945 і 1956 гадах, «Незабыўны, 1919-ты» — у 1949 г., «Залп «Аўроры»—у 1952 г., «Вечная крыніца»— у 1957 г., «Грозны год» — у 1957 г., у кінафільме «Незабыўны 1919-ты»— у 1951 г.

У сезоне 1941—1942 г. я працаваў ва Ульянаўскім гарадскім тэатры. Мне першаму выпаў гонар іграць ролю Леніна на радзіме Уладзіміра Ільіча. Гэта быў знаёмы ўжо спектакль «Чалавек з ружжом». Ульянаўск узбагаціў маю памяць новымі матэрыяламі аб Леніне. Я неаднаразова і падоўгу бываў у кватэры-музеі Леніна. У гэты час у другім доміку, там, дзе нарадзіўся Уладзімір Ільіч, жыў яго родны брат Дзмітрый Ільіч Ульянаў. Мяне пазнаёмілі з ім, і я пачаў бываць у яго доме. Я, вядома, больш распытваў і слухаў, а Дзмітрый Ільіч расказваў пра Леніна.

Аднойчы брат Леніна папрасіў мяне прачытаць апавяданне М. Горкага «Дзед Архіп і Лёнька», якое вельмі любіў Уладзімір Ільіч. Я ўзяў томік Горкага і пачаў чытаць. Адвёўшы вочы ад старонкі, я паглядзеў на Дзмітрыя Ільіча і ўбачыў, што па яго шчоках цякуць слёзы. Я не вытрымаў, са мной здарылася тое ж самае, і чытанне было спынена.

Мы пілі чай, курылі... Як цяпер памятаю добрую Аляксандру Фёдараўну — жонку Дзмітрыя Ільіча і мілую, сціплую дачку Вольгу Дзмітрыеўну, дзякуючы якой я і пазнаёміўся з Дзмітрыем Ільічом.

У пачатку 1942 г. я звярнуўся да Дзмітрыя Ільіча і яго сям'і з просьбай паглядзець мяне ў ролі Леніна ў спектаклі «Чалавек з ружжом». Дзмітрый Ільіч быў прыкаваны да пасцелі цяжкай хваробаю і толькі зрэдку рабіў кароткія прагулкі на аўтамабілі. І ўсё ж ён захацеў паглядзець спектакль і прыехаў з сям'ёю ў халодны тэатр. Я хваляваўся больш, чым на прэм'еры ў Мінску. Мяне будзе глядзець брат Леніна. Ці не зняважу я яго пачуццё, ці будзе гэта дастойна памяці вялікага Леніна.

Пасля заканчэння ленінскіх сцэн я, як быў у касцюме і грыме Леніна, зайшоў да Дзмітрыя Ільіча ў ложу. Некаторы час Дзмітрый Ільіч моўчкі, усхвалявана глядзеў на мяне. Я запытаў яго думку. Дзмітрый Ільіч павольна сказаў: «Ну, што ж, асноўныя, істотныя рысы Уладзіміра Ільіча вы перадаяце, па-мойму, правільна». Гэтая кароткая ацэнка была і застаецца лепшай ухвалай маёй сціплай працы...

Я лічу, што не хопіць цэлага жыцця, каб цалкам увасобіць на сцэне вобраз вялікага правадыра і самага чалавечнага чалавека Уладзіміра Ільіча Леніна. Прыйдуць новыя драматургі, з'явяцца новыя дасканалыя п'есы, вырастуць маладыя таленавітыя акцёры, якім будзе пад сілу зрабіць тое, чаго не зрабілі мы. Добра ўжо і тое, што мы былі піянерамі, першаадкрывальнікамі шляхоў да стварэння вобраза вялікага правадыра.

На радзіме правадыра

Ульянаўск—радзіма Леніна. Мільёны працоўных прыязджаюць у гістарычныя мясціны, звязаныя з імем Уладзіміра Ільіча.

Калі выходзіш на прывакзальную плошчу Ульянаўска, адразу бачыш помнік. На паліраваным п'едэстале ўзвышаецца фігура Ул. І. Леніна— семнаццацігадовага юнака ў форме гімназіста. Рукамі ён абапіраецца на кнігу. Валявы натхнёны твар. Такім Уладзімір Ільіч пакінуў у 1887 годзе родны горад. (Здымак № 1)

На адной з вуліц (цяпер вуліца Леніна) стаіць дом. Тут прайшло дзяцінства і юнацтва Уладзіміра Ільіча. (Здымак № 2) У Доме-музеі дзесяць пакояў. Сталовая — самы прасторны пакой у доме. Тут дзеці рыхтавалі ўрокі, чыталі кнігі, маленькі Валодзя любіў гуляць у шахматы са сваім бацькам Ільёй Мікалаевічам. (Здымак № 3)

З вялікім хваляваннем наведалі ўсе мясціны, звязаныя з жыццём вялікага правадыра рэвалюцыі, беларускія музыканты Народнага аркестра ў час гастролей ва Ульянаўску. Яны агледзелі Дом-музей, гімназію, у якой вучыўся Валодзя Ульянаў.

На ўсё жыццё запомніўся артыстам з Беларусі горад, дзе нарадзіўся вялікі Ленін.

Фота і тэкст
М. Рубінштэйна.

Музычныя гутаркі

Да 91-й гадавіны з дня нараджэння вялікага правадыра працоўных усяго свету Уладзіміра Ільіча Леніна Мінская гарадская нотна-музычная бібліятэка наладзіла шэраг цікавых музычных гутарак на тэму — «Музыка ў жыцці Леніна».

Гутаркі праслухалі наведвальнікі ўніверсітэта культуры, што працуе ў Мінскай дваццаць шостай сярэдняй школе, гледачы кінатэатраў «Мір» і «Перамога», курсанты школы міліцыі.

Аб музычных густах вялікага правадыра, аб значэнні музыкі ў яго жыцці, аб яго любімых музычных творах слухачам расказаў кансультант бібліятэкі М. Жухавіцкі.

Артысты Ю. Смірноў, В. Прышчапёнак, М. Пушкароў, Г. Агніўцава, Г. Балацкая, Ю. Матраеў, С. Бялькевіч, Г. Стэрлін, В. Земіраў выканалі рускія народныя песні, арыі з опер Ш. Гуно «Фауст», А. Рубінштэйна «Нерон», рамансы Ф. Шуберта, П. Чайкоўскага, А. Даргамыжскага.

„Ленінская праўда" на ўкраінскай мове

Усенароднай вядомасцю карыстаецца выдатная беларуская казка, запісаная ў адной з вёсак нашай рэспублікі яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны. Называецца яна «Ленінская праўда» і расказвае пра гарачую любоў беларускага народа да вялікага правадыра і настаўніка. Казка «Ленінская праўда» перакладзена на рускую мову і неаднаразова публікавалася ў розных зборніках. Выдавалася казка і на іншых мовах за рубяжамі нашай Радзімы.

Вялікай папулярнасцю карыстаецца «Ленінская праўда» ў братняй Украіне. Нядаўна выдавецтва «Молодь» у сталіцы УССР — Кіеве выпусціла гэтую таленавітую казку ў перакладзе на ўкраінскую мову. Мастак А. Разнічэнка ярка праілюстраваў цікавы твор беларускай народнай творчасці. Казка выдадзена масавым тыражом у 80 тысяч экземпляраў.

Савет добрых спраў

Усё пачалося са сходу. На яго запрасілі ўсіх жанчын вёскі. Многія здзіўляліся: навошта раптам спецыяльны сход жанчын? Дзеля чаго?

І вось у вызначаны час у клубе было поўна калгасніц. Дарэмна хваляваліся арганізатары сходу, баяліся, што мала збярэцца людзей. Прыйшло столькі, што, як кажуць, яблыку не было дзе ўпасці.

Сходу быў прысвечаны спецыяльны нумар насценнай газеты. У ёй многа расказвалася аб лепшых працаўніцах вёскі, аб шчаслівай долі жанчыны ў калгасе. Расказвалася і аб цёмным, забітым яе жыцці ў дарэвалюцыйны час.

...Прысутныя ўважліва слухалі даклад. Прамоўца пачаў яго са слоў Ул. І. Леніна, які калісьці гаварыў, што ў нас кожная кухарка будзе кіраваць дзяржавай.

Гэтыя прарочыя словы вялікага правадыра працоўных збыліся. Многія з тых, хто прысутнічаў на сходзе, — дэпутаты мясцовых Саветаў, маюць высокія ўрадавыя ўзнагароды.

Дакладчык расказаў пра выдатныя дасягненні савецкіх жанчын, гаварыў пра тых, хто добрасумленна працуе ў калгасе і ўносіць свой уклад у датэрміновае выкананне сямігадовага плана.

Лепшым калгасніцам Парасцы Дзяргач, Матроне Пасюк, Веры Баравік, Кацярыне Пайграй, Кацярыне Садоўскай праўленне аб'явіла падзяку за добрасумленныя адносіны да працы. Удзельнікі сходу павіншавалі перадавікоў.

І потым быў выбран жаночы савет на чале з Аляксандрай Запатылак.

Удзельнікі мастацкай самадзейнасці далі цікавы канцэрт. Праводзіліся масавыя гульні. Доўга весяліліся жанчыны. Відаць было, што вечар ім вельмі спадабаўся.

Так быў зроблен каштоўны пачатак. Жаночы савет пачаў актыўна дзейнічаць.

Некаторыя калгасніцы не прымалі дзейснага ўдзелу ў грамадскай працы. Іх і выклікалі на першае пасяджэнне жаночага савета. Моцна пакрытыкавалі, пасаромілі. Назаўтра гэтыя жанчыны ўжо не сядзелі дома, а разам з усімі выйшлі на работу.

Другое пасяджэнне жаночага савета было прысвечана разгляду сямейных спраў... У маладажонаў (не будзем называць іх прозвішчы) не ладзілася жыццё. Шчыра пагутарылі з імі. Мір у сям'і аднавіўся.

Аднойчы ў жаночы савет са скаргай на старшыню сельсавета звярнулася Тацяна Пайграй. Ёй быў патрэбен лесаматэрыял на рамонт дома. Заява калгасніцы доўгі час ляжала ў сельсавеце і не разглядалася. Жаночы савет умяшаўся і неўзабаве просьба была задаволена.

Жаночы савет працуе ўсяго пяць месяцаў. Але многа чаго карыснага ён паспеў зрабіць за гэты час. Ёсць доля яго заслуг у тым, што калгас за першы квартал у два разы павялічыў вытворчасць малака ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года, добра падрыхтаваўся і паспяхова вядзе веснавую сяўбу.

Нядаўна па ініцыятыве жаночага савета адбылася цікавая сустрэча з жывёлаводамі калгаса «Сейбіт». У госці прыехалі лепшыя даяркі, пераможцы спаборніцтва Марыя Шаўковіч — дэпутат Вярхоўнага Савета БССР і Алена Тозік — дэпутат абласнога Савета. Яны расказалі аб сваім вопыце, аб тым, як іх калектыў дамагаецца ганаровага звання фермы камуністычнай працы, як ён ажыццяўляе рашэнні студзеньскага Пленума ЦК КПСС.

Госці пабывалі на малочна-таварнай ферме, пазнаёміліся са справамі, зрабілі рад крытычных заўваг і парад.

А нядаўна жаночы савет арганізаваў для жанчын лекцыю на медыцынскую тэму. Прачытала яе фельчар-акушэрка Надзежда Каробкіна.

Добрыя справы робіць жаночы савет. У яго тэматычным плане шмат яшчэ цікавых і каштоўных пачынанняў. І яны прынясуць многа карысці жанчынам калгаса «Чырвоная Дубрава».

Ю. ПОЛЯК.

Калінкавіцкі раён.

Рамантыка — спадарожнік геpaічнага

ЗА РАБОЧЫМ СТАЛОМ ПІСЬМЕННІКА

У пакоі неяк незвычайна проста і сціпла. Пісьмовы стол без разьбы і паліроўкі, такі ўбачыш у кабінеце старшыні сельсавета і ў канцылярыі міністэрства. На ім — машынка з закладкай. А вакол — паперы і паперы, спісаныя дробным, уборыстым почыркам, найбольш алоўкам, радзей чарнілам.

Мы засталі Янку Скрыгана за работай.

Неяк асабліва клапатліва выстуквала машынка, павольна з'яўляліся новыя радкі, мяняліся старонкі.

— Гэта для «Маладосці», — тлумачыць пісьменнік.—Як члену рэдкалегіі часопіса, мне даручана разгледзець каля паўтара дзесятка апавяданняў маладых аўтараў, якія не пайшлі ў друк.

— А чаму яны не пайшлі ў друк?

— Слабасць гэтых твораў у тым, што аўтарам не стае культуры працы, ды часамі і жыццёвага вопыту. Маладыя аўтары — у палоне свайго матэрыялу. Яны не ўмеюць надаць герою рысы, уласцівыя толькі яму, знайсці патрэбную дэталь, слова, жэст, раскрыць чалавека, падаць характар. У іх творах вельмі многа лішняга.

— Ці ёсць у гэтых апавяданнях тое, што называюць іскрынкай?

— Цяжка на гэта даць адказ. Адно можна сказаць: моладзь цягнецца да літаратуры. І ўжо адзін гэты факт радуе. Наша літаратура папоўніцца за кошт творчасці людзей, якія будуць настойліва вывучаць жыццё, шліфаваць сваё майстэрства. І важна ім цяпер памагчы ў іх пошуках.

— Якія Вашы творчыя планы на бліжэйшы час?

— Я належу да людзей, якім нялёгка даецца работа. Працэс пісання ў мяне заўсёды вельмі цяжкі. Хочацца як найхутчэй зрабіць нешта новае, цікавае, але шмат часу займаюць пошукі новых мастацкіх сродкаў. Так што многа задуманага і пачатага, але мала зробленага. Я не люблю сябе за гэта і нават часам трачу ў сябе веру. Бо кожная новая рэч — усё той жа пачатак, тыя ж трывогі, [illegible]

Да XXII з'езду КПСС спадзяюся напісаць некалькі апавяданняў, якія даўно прадуманы. Аднаму можна даць назву «Прамова пракурора Кульбацкага».

На пытанне, пра што напісана гэтае апавяданне, пісьменнік адказаў:

— Пакуль яшчэ не варта расказваць аб сюжэце. Адно несумненна: гэта будзе гаворка пра сённяшніх сучаснікаў, добрае, пра чалавека з сэрцам, пра душу савецкага чалавека.

[illegible]

Я, гэтую мару, хачу паклікаць у аснову апавесці пра адкрывальнікаў зямных багаццяў Беларусі — калійных солей, вугалю, нафты. [illegible] Эльга. Гэта рамантычнае імя. [illegible]

Дзеля апавесці збіраюся ўлетку зрабіць падарожжа па Беларусі, пажыць з разведчыкамі нашых зямных багаццяў — геолагамі, геадэзістамі. Буду з імі пад дажджамі і вятрамі жыць у палатках, вогнішча раскладваць, рабіць усё разам, каб зразумець іх неспакойныя сэрцы, каб самому адчуць цяжкасці іх высакародных прафесій, нарэшце, каб улавіць смелы палёт іх мар. Ужо цяпер вывучаю спецыяльныя дысцыпліны па геалогіі і развіццю геалагічнай навукі ў нашай краіне і ў Беларусі.

— Чым найбольш хвалюе Вас наша літаратурнае жыццё?

— Я многа думаю пра гераічнае і рамантычнае ў жыцці і прыходжу да пераканання, што сучаснік у нашай літаратуры паказан яшчэ не поўна. Я ўпэўнен: пісьменнікі, якія хочуць адлюстраваць жыццё прадпрыемства або калгаса, павінны куды лепш ведаць гэтае жыццё. Каб стварыць вобраз сучасніка, мала нагляданняў і выездаў на некалькі дзён у калгас ці на прадпрыемства. На вялікі жаль, мы часам падобны да турыста ці госця, які прыехаў, скажам, у калгас, пагаварыў, завёў добрае знаёмства і зноў паехаў.

Пісьменнік у аснову характару свайго героя заўсёды кладзе часцінку свайго жыцця, ён павінен сам [illegible]

[illegible]

Я люблю звычайнага чалавека, [illegible]

Рамантыка — неадменная ўмова нашага героя. [illegible]

— Што вы можаце сказаць пра сучаснае апавяданне?

— На працягу доўгага часу абсалютную перавагу ў нашай літаратуры займалі апавесці і раман. І гэта натуральна. Вялікія падзеі і справы народа патрабуюць шырокага палатна.

Але, на маю думку, наша літаратура, [illegible] А гэта, безумоўна, характарызуе рост культуры і майстэрства нашай літаратуры.

Раман часта пішацца кароткa, як апавесць, апавесць — як апавяданне. [illegible] ратуры. У нас у беларускай, — «Нявестка», «Да ўсходу сонца» Аляксея Кулакоўскага, «На быстрыні», «Гэля», «Апошняя сустрэча» Янкі Брыля, «Жураўліны крык» і «Здрада» Васіля Быкава. Гэта ёмістыя, густыя творы, у якіх багата думак, поўна пачуццяў.

У гэтай плыні літаратурнага працэсу, думаецца мне, у апавядання вельмі нядрэнныя перспектывы. Ды і гэта сведчыць армія добрых апавядальнікаў, і старых, і зусім яшчэ маладых: [illegible] Р. Сабаленка. У нас багата ярых самабытных талентаў, апавядальнікаў харошага ўзроўню. Наша беларуская літаратура ў гэтым сэнсе выглядае добра. Растуць таксама маладыя, як Б. Сачанка, В. Адамчык і другія.

Як пісьменнік я часцей за ўсё выступаю апавядальнікам. У рабоце люблю роздум над чалавекам, над жыццём, над будучыняй.

Люблю фантастыку. [illegible] ня ўсіх нашых мар і лятункаў. Яна варта таго, каб пра яе больш пісалася, бо не толькі пракладае шлях у космас, але і дае інтэлектуальныя і духоўныя абрысы той жа будучыні.

— Чым Вы яшчэ заняты цяпер?

— Рыхтую да выдання «Выбранае». Павінен здаць творы ў выдавецтва для выхаду ў свет у 1962 г. Трэба перагледзець, дзе ў мяне што было надрукавана, выбраць лепшае, ды, можа, папраўіць.

У час гутаркі ўзнікла яшчэ многа цікавых пытанняў. Гаворка зайшла пра арганізацыю турысцкіх падарожжаў па рэспубліцы. Гэтай справе, заўважае пісьменнік, трэба аддаць значна больш увагі.

— Савецкія пісьменнікі плённа працуюць. Яны напісалі нямала добрых твораў пра нашага сучасніка, пра незабыўныя дні Айчыннай вайны. Лепшыя з гэтых твораў вылучаны на атрыманне Ленінскай прэміі. І ў Беларусі ў свой час былі ўстаноўлены рэспубліканскія прэміі імя Якуба Коласа і Янкі Купалы. Пасля аднаго выпадку прысуджэння пра іх незаслужана забылі. Нам варта было б павучыцца ў прыбалтыйскіх таварышаў. Там ёсць штогадовыя прэміі за лепшы твор года. Гэта рэспубліканскія нацыянальныя ўзнагароды.

У заключэнне нашай гутаркі Янка Скрыган гаворыць:

— Савецкія пісьменнікі заўсёды былі і будуць і надалей актыўнымі памочнікамі нашай партыі і народа, шырокім планам адлюструюць у сваіх творах нашага сучасніка — актыўнага будаўніка камуністычнага грамадства. Я ў сваю чаргу лічу гэта сваім найпершым абавязкам.

Я. КАЛЯДА.

Зялёнае ўбранне горада

Цяжка, вельмі цяжка адшукаць такія яркія словы і вобразы, каб яны здолелі перадаць усю глыбіню пачуццяў і перажыванняў, якімі перапоўнены ў гэтыя дні сэрцы ўсіх нас, савецкіх людзей, сучаснікаў Юрыя Гагарына.

Незабыўныя хвалюючыя дні найвялікшага трыумфу нашай Радзімы! І кожнаму з нас міжволі хочацца азірнуцца на ўсё зроблена ім самім, хочацца зрабіць як мага больш, каб жыццё савецкіх людзей было яшчэ прыгажэйшым і лепшым, каб радасць і шчасце заўжды спадарожнічалі на кожным кроку нашай герaічнай працы.

Усе мы глыбока верым, што не за далёкімі гарамі той час, калі нашы слаўныя сокалы пераможна паляцяць у міжзорныя прасторы, [illegible]

Партыя і ўрад, асабіста Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў, прыкладаюць вялікія намаганні, каб наша сельская гаспадарка была лепшай у свеце, каб на палях вырошчваліся самыя каштоўныя і ўраджайныя культуры, [illegible]

Трэба па-гаспадарску клапаціцца аб нашай прыродзе, каб яна заўсёды была ўдобнай і багатай, [illegible] былі чыстымі і напоўненымі рыбаю. Нельга забываць і пра чысціню і свежасць паветра, якога чалавек штодзённа ўдыхае да 12.000 літраў. Клопат аб чысціні паветра асабліва важны ў буйных гарадах і прамысловых цэнтрах, у якіх сканцэнтравана ці будзе праходзіць дзейнасць добрай палавіны ўсяго насельніцтва.

Нашы гарады, у якіх жывуць і працуюць цудоўныя савецкія людзі, павінны патанаць у зеляніне, мець мноства кветак. Зялёныя насаджэнні ачышчаюць паветра горада ад пылу і бактэрый, ад шкодных для здароўя газаў, дыму і куродыму, узбагачаюць яго элексірам жыцця — кіслародам, абараняюць ад шуму і іншых неспрыяльных уплываў гарадскога жыцця.

Прыгожыя, з мастацкім густам зробленыя сады і паркі, бульвары і скверы павінны забяспечыць здаровы адпачынак працоўных, быць крыніцаю вялікай эстэтычнай асалоды. А цудоўныя яркія кветкі! І яны прыносяць чалавеку вялікую радасць, спадарожнічаюць яму ва ўсіх знамянальных падзеях яго жыцця.

Як хораша было б, калі б не толькі тэрыторыі нашых фабрык і заводаў былі засаджаны кветкамі і зелянінай, але і ў цэхах раслі б вечназялёныя расліны, якія прыгожа цвітуць. Гэта значна аздаравіла б умовы працы, павысіла б яе культуру і прадукцыйнасць, спрыяльна ўплывала б на псіхіку і нервовую сістэму рабочага калектыву.

У вырашэнне гэтых надзённых задач укладвае сваю сціплую працу калектыў батанікаў і раслінаводаў Цэнтральнага батанічнага саду Акадэміі навук БССР. На яго эксперыментальных і калекцыйных участках, якія займаюць дзесяткі гектараў, вырошчваюцца тысячы карысных раслін, найпрыгажэйшых кветкава-дэкаратыўных культур, пышна-квітнеючых кустарнікаў, дэкаратыўных дрэў, якія завезены з розных куткоў Савецкага Саюза і многіх краін зямнога шара.

Лепшыя віды і гатункі ружаў, бэзу, язміну, цюльпанаў, гіяцынтаў, нарцызаў, лілей, півоняў, гладыёлусаў і многіх іншых культур тут вывучаюцца, выпрабоўваюцца, каб быць выкарыстанымі для азелянення рэспублікі.

У аранжарэях вывучаюцца прыёмы і метады зімовага цвіцення кветак, разводзяцца вечназялёныя расліны цёплых краін для азелянення цэхаў, прадпрыемстваў, школ, бальніц, дамоў культуры і адпачынку, жылых памяшканняў.

Мічурынскімі метадамі шырока вядзецца селекцыйная работа па вывядзенню новых беларускіх гатункаў кветкава-дэкаратыўных раслін, больш прыгожых і жыццетрывалых, чым прывазныя.

Але гэтым далёка не вычэрпваецца дзейнасць калектыву Батанічнага саду. Ён заняты не менш цікавай работай па ахове прыроды, укараненню новых карысных раслін у сельскую і іншыя галіны народнай гаспадаркі Беларусі. У гэтай яго рабоце асноўная ўвага аддаецца кармавым, дубільным, лекавым, вострa-смакавым і ляснным раслінам. Некаторыя з іх, як грэчка сахалінская і Вейрыха, гарэц забайкальскі, баршчавік Сасноўскага — шматгадовыя высокабялковыя культуры, якія даюць багата зялёнай масы для сіласавання, з гэтага года паступаюць у вытворчае выпрабаванне на палях саўгасаў і калгасаў рэспублікі.

Агульная колькасць раслін, якія вывучае калектыў Батанічнага саду Акадэміі навук БССР, набліжаецца да васьмі тысяч назваў, сотні з іх растуць у садах і парках, лясах і калгасах Беларусі.

Шырокія масы працоўных ведаюць і любяць батанічныя сады не толькі як навуковыя цэнтры азелянення і ўкаранення карысных раслін, але і як месцы выдатнага летняга адпачынку.

Па-мастацку афармленыя батанічныя экспазіцыі садзейнічаюць уздыму агульнага культурнага ўзроўню працоўных, развіваюць у іх добры эстэтычны густ. У час прагулак ці экскурсій наведвальнікі маюць магчымасць пазнаёміцца ў Батанічным садзе з багаццем раслiннага свету, з дасягненнямі біялагічнай навукі ў галіне раслінаводства, стварэння новых відаў раслін, атрымаць усе звесткі, а іншы раз насенне ці чаранок тых відаў і гатункаў раслін, якія іх найбольш зацікавілі.

Калектыў Цэнтральнага батанічнага саду Акадэміі навук БССР заняты вырашэннем вялікіх практычных задач — даць рэспубліцы новыя сельскагаспадарчыя культуры, зрабіць усё магчымае, каб яшчэ больш упрыгожыць жыццё савецкага чалавека ў працы і адпачынку. Значная ўвага аддаецца спалучэнню навуковай работы з карыснай культурна-асветнай дзейнасцю.

У гэтыя ўрачыста-радасныя дні мы, батанікі Беларусі, не толькі марым, але і будуем свае планы так, каб усе свае сілы і веды накіраваць на ўзбагачэнне і ўпрыгожанне роднай савецкай зямлі, каб яна прыносіла чалавеку радасць і шчасце.

М. СМОЛЬСКІ,
акадэмік, дырэктар Цэнтральнага батанічнага саду Акадэміі навук БССР.

Сябра і дарадчык

«ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЕ» — 40 ГОД

Калі гартаеш цяпер пажоўклыя ад часу камплекты «Чырвонай змены», праглядаеш матэрыялы, надрукаваныя ў ёй некалькі дзесяткаў год назад, міжволі думаеш пра моладзь краіны Саветаў, пра той велічны, пераможны шлях, які яна прайшла пад кіраўніцтвам партыі камуністаў.

Быць голасам гэтай моладзі, яе сябрам і дарадчыкам—у гэтым газета заўсёды бачыла свой пачэсны абавязак.

Пачынаючы з першага нумара, які выйшаў у Мінску 21 красавіка 1921 г., газета заклікала камсамольцаў і моладзь быць актыўнымі памочнікамі Камуністычнай партыі Савецкага Саюза ў дзяржаўным і грамадскім будаўніцтве, настойліва авалодваць ведамі, вяла шырокую прапаганду дасягненняў навукі і тэхнікі, аддавала сур'ёзную ўвагу пытанням маралі, этыкі, барацьбы за здаровы быт.

У 1930 г. газета рэгулярна змяшчала старонкі «Трохмесячнік беларускай культуры». Яна заклікала «Штурмаваць спадчыну мінулага», выступала «За пралетарскую культуру», патрабавала «Увагі выяўленчаму мастацтву». Малады чытач заўсёды мог знайсці ў газеце адказы на хвалюючыя яго пытанні.

Цяпер на старонках «Чырвонай змены» вядзецца вялікая размова аб выхаванні людзей заўтрашняга дня—нашых маладых сучаснікаў, якія ідуць у першых радах будаўнікоў сямігодкі, нястомна змагаюцца за ўздым сельскай гаспадаркі, за баявое выкананне рашэнняў студзеньскага Пленума ЦК КПСС. Трапныя словы «Камсамольскай мяцёлкі», вострыя крытычныя артыкулы, фельетоны яна накіроўвае супраць гультаёў, дармаедаў, парушальнікаў грамадскага парадку. Асаблівую цікавасць, напрыклад, у чытачоў выклікалі матэрыялы, якія газета не так даўно друкавала пад рубрыкай: «Не праходзь раўнадушна міма таго, што нельга ўзяць з сабою ў заўтра».

На старонках газеты ідзе шырокая размова аб чалавечай годнасці. У матэрыялах, што друкуюцца над рубрыкай «Пагаворым аб тым, што славіць чалавека і што ганьбіць яго» расказваецца пра высокія душэўныя якасці маладых людзей, іх прыгожыя ўчынкі, іх імкненне жыць і працаваць па-камуністычнаму, а таксама выкрываюцца абібокі, мамчыны сынкі, хуліганы. У газеце цікава прайшло абмеркаванне артыкула кіраўніка Дзяржаўнага ансамбля танца БССР А. Апанасенкі «Джоні», у якім узнімалася пытанне эстэтыкі, культуры паводзін.

Адной з важнейшых сваіх задач газета лічыць папулярызацыю лепшых твораў нашай літаратуры і мастацтва. Кожны год у краіне выдаюцца тысячы новых кніг. Часта перад маладым чытачом узнікае пытанне: што чытаць, як найбольш карысна выкарыстаць вольны час за кнігай? І тут яму на дапамогу імкнецца прыйсці «Чырвоная змена». На яе старонках рэгулярна друкуюцца раздзелы: «Крытыка і бібліяграфія», «Навінкі—на кніжную паліцу», «Спытай у кнігарні». У апошні час газета змясціла рэцэнзіі на рад кніг, прадстаўленых на атрыманне Ленінскай прэміі, выказала думку аб многіх новых кнігах беларускіх пісьменнікаў. Газета лічыць сваёй галоўнай задачай — дапамагчы чытачу зразумець не толькі змест, кнігі, але і выхаваць у яго любоў да сістэматычнага чытання, навучыць яго ўмелай арыентацыі ў кніжным свеце.

Пры рэдакцыі «Чырвонай змены» працуе старэйшае ў рэспубліцы літаратурнае аб'яднанне. У яго вялікая гісторыя, добрыя традыцыі. На старонках газеты ў свой час друкавалі свае вершы, апавяданні Паўлюк Трус, Пятро Глебка, Міхась Лынькоў, Максім Лужанін. Свой літаратурны шлях у гэтым аб'яднанні пачыналі Аркадзь Куляшоў, Тарас Хадкевіч, Васіль Вітка, Анатоль Вялюгін, Мікола Аўрамчык, Мікола Гамолка і іншыя пісьменнікі. Літаратурнае аб'яднанне налічвае цяпер звыш 40 маладых паэтаў і празаікаў.

Газета і пачынаючыя літаратары надзвычай удзячныя вопытным майстрам пяра, якія неаднаразова выступалі з прафесіянальным разглядам творчасці маладых. Члены літаб'яднання часта сустракаюцца з моладдзю на фабрыках, у калгасах. За апошні час адбыліся такія сустрэчы ў Пружанах, Гомелі, Пінску, Брэсце, Хойніках, Бабруйску. Так, у калгасе імя Кірава Ганцавіцкага раёна перад калгаснай моладдзю нядаўна выступалі члены літаб'яднання Ю. Свірка і І. Калеснік. Яны расказалі маладым працаўнікам вёскі аб рабоце літаб'яднання, прачыталі ўласныя творы.

Дзеля справядлівасці трэба сказаць, што далёка не ўсё, што газета друкуе аб літаратурных творах, задавальняе нашага чытача. Некаторым рэцэнзіям не хапае камсамольскай палымянасці і публіцыстычнасці, глыбокага аўтарскага роздуму. Калі чытач знаходзіць на старонках «Чырвонай змены» тэатральныя рэцэнзіі, дык аб музыцы і жывапісу газета піша яшчэ мала.

«Чырвоная змена» вядзе цяпер шырокую размову аб культуры нашага быту. З мэтай больш шырокага асвятлення гэтага пытання пры рэдакцыі створаны пазаштатны аддзел камуністычнага быту. Аддзелам падрыхтавана ўжо некалькі газетных старонак.

Адзначаючы сёння свой юбілей, работнікі рэдакцыі добра ўсведамляюць, што ім трэба працаваць яшчэ лепш, каб газета «Чырвоная змена» была змястоўнай, цікавай, каб яна заўсёды для свайго чытача—нашага маладога сучасніка, была верным сябрам і дарадчыкам.

М. СУША,
намеснік рэдактара газеты «Чырвоная змена».

Узнагарода юбіляра

У сувязі з саракагоддзем газеты «Чырвоная змена» Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР узнагародзіў старэйшую камсамольскую газету Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Да суседзяў—з мастацкай справаздачай

Дзесяць год спаборнічаюць паміж сабой працаўнікі сельскай гаспадаркі Навагрудскага і Карэліцкага раёнаў. Нярэдка калгаснікі аднаго раёна наведваюць другі, цікавяцца справамі. І становіцца традыцыйным узаемны абмен канцэртамі мастацкай самадзейнасці.

Днямі самадзейныя артысты Карэліцкага раёна выступілі з вялікім справаздачным канцэртам перад працоўнымі Навагрудка.

Гледачы пазнаёміліся з цікавымі песнямі і танцамі, народжанымі ў глыбінях жыцця — творамі самадзейных кампазітараў, добра пастаўленымі танцамі.

У самым пачатку выступлення харысты, апранутыя ў нацыянальныя касцюмы, з уздымам выканалі песню Мурадэлі «Слова партыі даём». А ўслед за ёю гучыць песня самадзейнага кампазітара Пятра Шэўкі «Наш Нёман».

Вялікае месца ў канцэрце займаюць вядомыя выканаўцы з вёскі Заполле (калгас «Новае жыццё»). Слухачы з задавальненнем прымаюць песню самадзейнага кампазітара П. Шыдлоўскага «Там над гаем», беларускую народную песню «А ў нашым сяле вяселле будзе», якія выканаў калгасны квінтэт.

І вось зноў шчырая, глыбока лірычная народная музыка. Аркестр народных інструментаў раённага Дома культуры змяняюць танцавальныя калектывы калгаса імя Чырвоных партызан і Вялікаслабодскага сельскага Дома культуры. Яны выканалі «Лядкаўскую» і «Слабодскую» кадрылі.

Навагрудчане вельмі цёпла сустрэлі справаздачны канцэрт сваіх суседзяў.

Д. ЗІНГЕР.

На шасці аддзяленнях Маладзечанскага музычнага вучылішча займаецца 250 юнакоў і дзяўчат. Некаторыя з іх стануць выкладчыкамі дзіцячых музычных школ, многія рыхтуюцца паступіць у кансерваторыю.

На здымках: 1. Выкладчык аддзялення народных інструментаў Анатоль Пятровіч **Хакін** вядзе заняткі з цымбалісткай Валянцінай **Аўсючык**.

2. Навучэнка 3-га курса аддзялення фартэпіяна Людміла **Сямёнава** на занятках.

Фота **П. Наватарава.**
Фотахроніка БЕЛТА.

ШЫРОКАЕ ПОЛЕ Ў ПУБЛІЦЫСТА

Можна спрачацца, наколькі заканамерная публіцыстыка, скажам, у аповесці або апавяданні, але ніхто не стане аспрэчваць яе права на самастойнасць літаратурнага жанра, які здаўна прапісаны на старонках часопісаў і газет. Праўда, «здаўна прапісаны» — гэта тэарэтычна. У сапраўднасці ж гаворка павінна ісці пра тое, наколькі пэўная сёння гэта прапіска, ці пастаянная яна і, нарэшце, ці не бывае часам так, што публіцыстыка існуе на так званых птушыных правах.

Гартаючы нашы літаратурна-мастацкія і грамадска-палітычныя часопісы за апошнія тры месяцы гэтага года, бачыш, што вельмі ж мала ў іх публіцыстычных матэрыялаў і, што яшчэ горш, не часты пісьменніцкі подпіс пад імі. Папракаць, відаць, трэба не адных толькі пісьменнікаў, але і рэдакцыі перыядычных выданняў, бо наўрад ці трэба даказваць, якое важнае і актуальнае значэнне набывае публіцыстычнае слова сёння, у час напружанай барацьбы нашага народа за здзяйсненне велічных планаў сямігодкі. Пісаць эпапею сучаснасці і ўдзельнічаць у ёй — высакародная і пачэсная задача пісьменнікаў-публіцыстаў, для ажыццяўлення якой ёсць надзвычай шырокая «прэса» — кіно і тэлебачанне, радыё і перыядычныя выданні.

Прыгажосць і сіла чалавечай думкі, што заваёўвае Сусвет, бітва народаў за мір і самаадданая праца савецкіх людзей; духоўная веліч чалавека будучыні і агіднае «мурло мешчаніна», што аднолькава «ўпрыгожвае» і цвёрдалобага бюракрата, і кар'ерыста без сумненняў і сумлення, і ашуканца з «добрымі намерамі» — усё даступна публіцысту, яго пафасу і думцы, іроніі і абурэнню.

Шырокае поле ў публіцыстыкі, вялікія ў яе магчымасці! І як шкада, што іх мала выкарыстоўваюць нашы пісьменнікі.

Публіцыстыка павінна стаць формай **штодзённага** ўдзелу пісьменніка ў жыцці. Слова «аператыўнасць» дрэнна стасуецца да карпатлівай і ўдумлівай працы мастака, але ў дадзеным выпадку гэта будзе аператыўнасць мыслення пісьменніка, праверка яго чуйнасці да новых з'яў сучаснасці і, адначасова, падрыхтоўка да яго асноўнай задачы— даць закончанае мастацкае абагульненне жыцця ў выглядзе, скажам, аповесці, п'есы, рамана і г. д.

Знаёмства з публіцыстыкай у нашых часопісах суцяшае мала — як колькасцю пісьменніцкіх імён, так і якасцю саміх артыкулаў.

Публіцыстычныя матэрыялы з'яўляюцца час ад часу, выпадкова. Вось што надрукавана за апошнія тры месяцы.

Пачатак новага года «Маладосць» адзначыла артыкулам І. Грамовіча «Час, у які ты жывеш», «Беларусь» — публіцыстычным выступленнем М. Калачынскага «Год вялікіх здзяйсненняў». Акрамя гэтага, надрукаваны артыкулы «Хто не працуе, той не есць» навуковага супрацоўніка Інстытута філасофіі АН БССР К. Патаенкі («Маладосць» № 1), «Краса роднай зямлі» К. Кірэенкі («Беларусь» № 2) і «Чытаючы матэрыялы пленума» І. Дуброўскага («Полымя» № 3). І гэта ўсё: да крыўднага мала. Калі не лічыць навагодніх выступленняў, за тры месяцы ў кожным часопісе з'явілася толькі па аднаму артыкулу.

«Краса роднай зямлі» К. Кірэенкі— страснае выступленне ў абарону прыроды, зямной прыгажосці, што з дзіцячых год акружае нас. Як маленькай ручаінкай пачынаецца рака, так і любоў да радзімы пачынаецца ў чалавека з любві да роднага кутка, дзе ўпершыню спазнаў і першы вясновы гром, і густы водар суніц, і хараство дзявочай песні, пачутай у жніво. «Усё, што акружае нас, на зямлі і над ёю, усё, што мы ствараем для сябе і нашчадкаў, чым жывём і радуемся,— усё гэта ёсць краса роднай зямлі, след розуму і рук чалавека», — гаворыць пісьменнік, заклікаючы сваіх чытачоў актыўна ўключыцца ў барацьбу за ахову прыроды, за ўпрыгожванне роднай зямлі, бо любіць сваю зямлю і ствараць яе багацці і ёсць найвялікшае прызначэнне чалавека.

Артыкул стаў удачай аўтара і часопіса. Гэта прыклад сапраўды жывога, багатага думкай пісьменніцкага выступлення. Праўда, тут нельга не заўважыць, што поспеху публіцыста пэўным чынам садзейнічалі і асаблівая «каларытнасць», паэтычнасць тэмы і эмацыянальны вопыт Кірэенкі-паэта. Гэта, безумоўна, аблегчыла задачу пісьменніку, але ж каб не было ў артыкуле галоўнага, што патрэбна публіцыстыцы, — пэўнасці аўтарскай пазіцыі, грамадскай страснасці і актыўнасці думкі, не было б і творчай удачы. Страснасць даецца перакананасцю, але не «тэарэтычнай», халоднай перакананасцю, пры дапамозе якой так лёгка збіраць і нанізваць факты адзін на адзін, прыпраўляючы іх пэўнай дозай умоўнага пафасу, а той перакананасцю, якая — і вынік і праяўленне асабістага эмацыянальнага і жыццёвага вопыту пісьменніка, адначасова і **пазнанне** з'явы і **вызначэнне** яе. Вось гэтае адзінства і надае публіцыстычнаму артыкулу мастацкую і эмацыянальную пераканальнасць, тую яго вышэйшую лагічнасць, сіла якой не заўсёды ў гладкай паслядоўнасці тэарэтычных выкладак. Артыкулы І. Грамовіча, М. Калачынскага і К. Патаенкі не атрымаліся яркімі і цікавымі ў значнай ступені таму, што аўтары іх у большасці выпадкаў ішлі не ад канкрэтнага аналізу да абагульненняў, а наадварот. Таму ў чытача няма адчування непасрэднага даследавання пісьменнікам фактаў жыцця, няма адчування ўласнай прысутнасці пры нараджэнні думкі, ісціны, вываду. Асабліва яскрава гэта відаць на прыкладзе артыкула К. Патаенкі «Хто не працуе, той не есць». Гаворачы пра нецярпімасць нашага грамадства да розных праяў дармаедства, аўтар будуе свой артыкул занадта тэарэтычна, распачынае гутарку здалёк; тут нельга нават сказаць — «З часоў ачакаўскіх». Ад вядомага тэзіса, што праца стварыла чалавека, К. Патаенка ідзе праз характарыстыку феадальнага грамадства да аналізу ўзаемаадносін працы і капіталу, затым, нарэшце, вызначае новы сэнс працоўнай дзейнасці чалавека ў нашым грамадстве, робячы адпаведныя спасылкі на Канстытуцыю, — і ўсё гэта дзеля таго, каб назваць у канцы артыкула некалькі прозвішчаў юнакоў, што п'юць, дэбашыраць, не хочуць працаваць. Ці не занадта глыбока падаўся аўтар у тэарэтычныя раскопкі замест таго, каб страсна выкрыць шкодную з'яву па праву **сучасніка** і **грамадзяніна**, удзельніка нашай сённяшняй барацьбы за камуністычную мараль? Тады і артыкул быў бы і больш цікавым і па-сапраўднаму дзейсным.

Мы не супраць тэарэтычнага элемента ў публіцыстыцы; ён там нярэдка вельмі неабходны, як і гістарычныя аналогіі, што дапамагаюць паглядзець на з'яву ў яе відазмяненнях і развіцці. Толькі тэарэтычны элемент не павінен ісці на шкоду канкрэтнасці і жывасці выкладання матэрыялу, на шкоду вострай публіцыстычнасці твора.

У артыкуле «Чытаючы матэрыялы пленума» І. Дуброўскі вядзе гаворку пра перспектывы развіцця сельскай гаспадаркі, пра новую тэхніку, што неўзабаве прыйдзе на калгасныя палі, — і ў гэтай частцы артыкул амаль не выклікае пярэчанняў, бо аўтар добра ведае матэрыял, пра які піша. Праўда, матэрыял гэты існуе ў артыкуле сам па сабе, можна нават сказаць, што залішняя перагружанасць фактамі, імкненне аўтара расказаць **пра ўсё**, нічога не прапускаючы, пазбавілі артыкул і сапраўднай публіцыстычнай вастрыні і ў пэўнай меры мэтанакіраванасці. Але нават і ў такім выпадку чытач быў бы ўдзячны І. Дуброўскаму за інфармацыю, за сістэматызацыю пэўных фактаў, што датычацца змен, якія адбудуцца ў сельскай гаспадарцы ў выніку ажыццяўлення пастановы студзеньскага Пленума ЦК КПСС, — удзячны, каб не было ў артыкуле другога плана, а іменна: вызначэння задач пісьменнікаў у адлюстраванні новых фактаў і з'яў рэчаіснасці.

І. Дуброўскі правільна сцвярджае, што пісьменніку трэба мець неабходнае ўяўленне пра вытворчасць, уяўленне «зусім адменнае ад таго, якое павінен мець інжынер, аграном, заатэхнік». Святая ісціна! Але **якое** гэта ўяўленне, **якім** сваім бокам павінна цікавіць вытворчасць пісьменніка, **як** звязаць яе вывучэнне з галоўнай функцыяй літаратуры — чалавеказнаўствам? Гэтыя моманты аўтар абыходзіць. А якраз тут і дарэчы была б і тэарэтычная і канкрэтная размова, скажам, пра месца так званага вытворчага канфлікту ў творы — наколькі заканамерны ён і ці не ператвараецца часам у літаратурную схему і г. д.

А вось аўтар разважае пра рысы новага чалавека. У чым жа ён іх бачыць? «Хіба можна параўнаць камсамолку Ніну Пастухову, якая доіць каля 100 кароў электрычным апаратам, з непісьменнай прыгнечанай сялянкай, якая рукамі даіла сваю лядашчую кароўку! Не цяжка заўважыць розніцу і паміж механізатарам Іванам Куляшом і былым селянінам, які худым недакормленым канём, запрэжаным у крывую сошку, і не заўсёды пад'еўшы сам, араў свой палетак». Правільна, такую розніцу не цяжка заўважыць, для гэтага нават не трэба быць пісьменнікам, бо рысы, адзначаныя тут, — чыста знешнія, а сама гаворка пра іх аддае, мякка кажучы, несур'ёзнасцю і схемай. Ідучы за логікай аўтара, можна, напрыклад, паспрабаваць вызначыць рысы характару сённяшняга чалавека па тым, што адразу пасля вайны многім нашым людзям давялося жыць у зямлянках, а цяпер яны жывуць у добраўпарадкаваных дамах. Параўнанне, як вядома, заўсёды кульгае, але ў дадзеным выпадку яно сведчыць, што кульгаюць і аналогіі І. Дуброўскага. Але, можа, гэта выпадковасць, толькі часовая спакуса яркім знешнім кантрастам паміж даўнім днём і сённяшнім? Не, вось прыклад больш «сучасны»: «Напэўна ж, і чалавек гэты, які замест 10 кароў абслугоўвае 150—зусім іншы, новы чалавек» Аўтар шукае адзнакі новага не ў псіхалогіі, характары чалавека, а ў чыста знешніх прыкметах.

Несур'ёзнымі здаліся нам разважанні аўтара і пра тое, што «ёсць... катэгорыя работнікаў сельскай гаспадаркі, амаль абыйдзеная ўвагай пісьменнікаў — гэта аграномы і заатэхнікі» і што гэты недахоп трэба неадкладна выправіць. У другім месцы сцвярджаецца, што «трэба, мусіць, **пэўныя старонкі** нашых твораў (падкрэслена мною. — **М. С.**) прысвячаць і ім, ды так, каб гэтыя жвачныя як мага хутчэй выveліся» (гаворка ідзе пра нядбайнікаў, людзей, абыякавых да грамадскай справы).

Што кідаецца тут у вочы? Зноў жа падмена чалавеказнаўчай функцыі літаратуры задачай чыста ілюстрацыйнай, каментатарскай; бачна знарокавае ці незнарокавае спрашчэнне прыроды мастацтва, бо прафесія ці з'ява не цікавяць пісьменніка самі па сабе — цікавіць тое, **як** ва ўсім гэтым выяўляецца чалавек, яго стаўленне да жыцця, да свайго грамадзянскага абавязку.

Трэба дамагацца ад літаратуры наступальнасці, непрымірымасці да недахопаў, выкрывальнага пафасу, але ж не за кошт яе арыентацыі на схему, на ілюстратарства.

Публіцыстыка ў нас яшчэ не «на ўзроўні». Вельмі мала пісьменнікаў, выступленні якіх сустракаеш на старонках перыядычнага друку, абмежаванае пакуль што кола пытанняў, праблем, што ўзнімаюцца ў публіцыстычных артыкулах.

І яшчэ невысокае майстэрства пераважнай большасці твораў гэтага жанра, ён у нас яшчэ малады. І таму трэба, каб большая ўвага надавалася яму, каб больш пісьменнікаў спрабавалі ў ім свае сілы — і тады публіцыстыка стане тым, чым павінна быць: летапісам сённяшняга дня— страсным, зацікаўленым і дзейсным.

М. СТРАЛЬЦОЎ.

Дуброва імя Адама Міцкевіча

На адной з ускраін сяла Шчорсы, што на Навагрудчыне, стаіць стары разгалісты дуб. Пад зялёным шатром яго любіў адпачываць вялікі польскі паэт Адам Міцкевіч. Адсюль выдатны мастак слова любаваўся велічным відам сівога Нёмана, тут ён марыў, працаваў над паэмай «Гражына» і многімі іншымі сваімі творамі.

Мясцовае насельніцтва свята ўшаноўвае памяць паэта. Дуб даўно стаў жывым экспанатам Навагрудскага Дома-музея А. Міцкевіча. Ён абнесен агарожай, ля якой устаноўлен шчыт з тэкстам, што расказвае аб знаходжанні Адама Міцкевіча ў Шчорсах.

Старое дрэва яшчэ пладаносіць. Восенню 1959 года работнік Любчанскага лясніцтва Васіль Міхайлавіч Логаш сабраў пад ім некалькі кошыкаў жалудоў і вясной наступнага года высеяў іх у гадавальніку. Насенне дало добрыя ўсходы. Дрэўцы дасягнулі ўжо вышыні 30—40 сантыметраў. В. М. Логаш пачаў пасадку маладых дубкоў на спецыяльна выдзеленым участку. Новая дуброва будзе названа імем Адама Міцкевіча.

НОВЫ ЖЫХАР ЗААПАРКУ

У рэдакцыю пазванілі з Гродна. Дырэктар заапарку Л. Шайкоўскі паведаміў цікавы факт: у няволі нарадзіўся бычок — сібірскі як. Гэта не першы выпадак, але з'ява даволі рэдкая. Новы жыхар заапарку адчувае сябе добра...

Чытачам цікава будзе ведаць, што некаторыя гадаванцы Гродзенскага заапарку раз'ехаліся па свеце. Ільвіца Марта, напрыклад, ужо некалькі разоў давала прыплод. Калі ільвяняты падгадоўваліся, іх перадавалі ў іншыя заапаркі. Так, нядаўна з Гродна ў Калінінград пераехаў адзін з гадаванцаў. Перабраліся ільвы і за мяжу — у Пекінскі заапарк.

З кожным годам заапарк Гродна папаўняецца. У бліжэйшы час тут чакаюць жыхароў Маскоўскага заацэнтра: тыгра, зебру, чорных лебедзяў і вярблюдаў. У заапарку каля 600 экспанатаў, якія прадстаўляюць 122 віды звяроў і птушак жывёльнага свету СССР, Афрыкі, Аўстраліі, Паўднёвай і Паўночнай Амерыкі.

Падзеі, факты, навіны

Днямі ў пасёлку Мінскага падшыпнікавага завода па вуліцы імя Жданава адкрыўся новы двухзальны шырокаэкранны кінатэатр «Камсамолец» на 800 месц.

На здымку: кінатэатр «Камсамолец». Фота **М. Мінковіча.**

Калі адрас невядомы

Гэтае пісьмо ў Мінскае адраснае бюро прыбыло з Клайпеды. Пісьмо, як пісьмо. А вось і яго змест: «Дарагія таварышы! Вельмі прашу паведаміць, дзе жыве грамадзянін Чарнышоў. На жаль, імя, імя па бацьку і года нараджэння не памятаю. Ведаю толькі, што да Айчыннай вайны жыў у вёсцы Баратчына Мінскай вобласці. З павагаю М. Ганчарова».

Няма чаго казаць, заданне не з лёгкіх, ды і Чарнышовых у адрасным бюро налічваецца больш ста. Каго ж з іх шукаюць? Для рэгістратара Ніны Гарбаценка і яе саслужыўцаў клопату не на адзін дзень.

І ўсё ж М. Ганчаровай быў пасланы адказ. У ім паведамлялася, што Ісай Іванавіч Чарнышоў, 1885 года нараджэння, апошні час жыў па адрасу: Глуск, Сацыялістычная, 76-а, нядаўна выехаў у горад Мурам Уладзімірскай вобласці...

Шмат пісем паступае ў адраснае бюро. Адны шукаюць таварышаў па працы ці вучобе, другія наводзяць даведкі аб сваяках, трэція аднаўляюць згубленыя адрасы.

— Нам вельмі прыемна, калі многім удаецца дапамагчы, — гаворыць начальнік бюро С. Фёдараў. — Па астатніх просьбах вядуцца самыя старанныя пошукі. А пісьмы шлюць не толькі жыхары рэспублікі. Яны прыходзяць з самых далёкіх куткоў краіны, а на некаторых канвертах стаіць штэмпель «зарубежнае». У сярэднім за дзень набіраецца 200—400 пісем.

Шмат клопату прыносяць пісьмы са скупымі звесткамі. Часам, дзякуючы толькі настойлівасці і ўпартасці работнікаў бюро ўдаецца знайсці патрэбны адрас. Узяць хоць бы нядаўні выпадак.

Задумалі піянеры Хойніцкай сярэдняй школы № 1 Гомельскай вобласці скласці летапіс сваёй дружыны. Шмат цікавага з мінулага роднай школы мог бы ім расказаць першы піянерважаты М. Гарошка. Але дзе ён цяпер? Ці жывы? Калі жывы, як знайсці яго? З такой просьбай і звярнуліся ў адраснае бюро школьнікі. Яны ведалі, што піянерважатага звалі Мікалай, і да вайны ён жыў у Мінску.

Але зусім не думалі піянеры, што ў сталіцы рэспублікі жыве каля 300 Гарошкаў і палавіна з іх — Мікалаі. Пасля доўгіх пошукаў М. Гарошка, які жыве па вуліцы Апанскага, аказаўся былым хойніцкім піянерважатым.

К. АЗІН.

Грамата ўручана праз семнаццаць год

Гэта было крыху больш 17 год таму назад. Пры фарсіраванні Дняпра вызначыўся Мікалай Сафронавіч Байкоў. У адным з баёў ён загінуў смерцю храбрых.

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 16 кастрычніка 1943 года яму пасмяротна было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

У тыя цяжкія дні лёс раскідаў невялікую сям'ю Байковых па розных месцах, і грамату Героя Савецкага Саюза не было каму ўручыць. Увесь гэты час вяліся пошукі блізкіх сваякоў Мікалая Сафронавіча. І вось нядаўна работнікам Смалявіцкага райваенкамата ўдалося ўстанавіць, што маці героя Ірына Якаўлеўна і яго сястра Ніна Сафронаўна жывуць у гарадскім пасёлку Жодзіна.

У прысутнасці прадстаўнікоў грамадскасці адбылася ўрачыстая перадача граматы Героя Савецкага Саюза на захоўванне яго маці.

Любяць спяваць у Пружанах. Наш пазаштатны фотакарэспандэнт Ул. Карпук зрабіў фота жаночай групы хору гандлёвых работнікаў у час выканання песні «Папрадуха».

НЕ СТРЫМАЦЬ, НЕ СПЫНІЦЬ!

Музыка Р. ПУКСТА. Словы Янкі ЖУРБЫ.

Moderato assai

Не стрымаць, не спыніць нас сягоння
У нашай дружнай і радаснай працы!
Усё шырэй засяваем мы гоні.
Свайго часу мы марна не трацім.

Прыпеў:

Камсамол, смялей уперад!
Мы шчыльней, шчыльней самкнём рады.
Свет увесь хай бачыць поступ
Камсамольскай грамады!

З імем Леніна ў сэрцах арліных
Новы быт мы будуем у краі,
К камунізму ідзём мы няспынна,—
Наша партыя шлях вызначае.

Прыпеў:

Мы ўзмацняем магутнасць Айчыны,
Гмахі ўзводзім на месцы руінаў,
Цаліну мы ўзнімаем імкліва,
Каб квітнела заможнасць краіны.

Прыпеў:

Музей у школе

Напярэдадні дзевяностагоддзя з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча, якое адзначалася ў мінулым годзе, вучні Мар'іна-Горскай сярэдняй школы № 3 вырашылі стварыць свой ленінскі музей. Напісалі лісты ва ўсе мясціны, дзе бываў Ул. І. Ленін. Звярнуліся з просьбай да людзей, якія сустракаліся з вялікім правадыром, каб яны даслалі ўспаміны пра гэтыя сустрэчы.

Першым адгукнуўся Дом-музей ва Ульянаўску. Адтуль прыслалі рэпрадукцыі з карцін, фота, кнігі. Праз нейкі час з матэрыялаў, прысланых новымі сябрамі вучняў, у школьным музеі стварыўся багаты фонд. Тут і ўспаміны старых бальшавікоў І. Жураўлёва, Г. Губанскай, П. Заслаўскага пра сустрэчы з Ільічом, і арыгінал партрэта Леніна, выкананы мастаком П. Жукавым, і фота народных артыстаў Платонава і Малчанава ў ролі Леніна, і ўспаміны Платонава «Як я працаваў над вобразам Леніна», і ноты «Песні аб Леніне» кампазітара Аладава, і ўспаміны асабістага сакратара Уладзіміра Ільіча А. Фоціевай, і рукапіс верша М. Ісакоўскага аб правадыру працоўных. Бацька вучня П. Канавалава прыслаў нумар ленінскай «Іскры». Стары бальшавік М. Ацянкоў, які двойчы прыязджаў у школу, пакінуў для музея свае ўспаміны.

Асабліва парадаваў школьнікаў ліст ад члена Прэзідыума ЦК КПСС т. Куусінена, у якім выдатны камуніст віншаваў ініцыятараў стварэння музея. А неўзабаве прыйшоў ліст і з ГДР ад выдатнага рэвалюцыянера-ленінца Вільгельма Піка. Прыслалі свае фота Янаш Кадар, Мао Цзэ-дун.

Вучні завязалі перапіску са школамі ўсіх гарадоў Еўропы, у якіх бываў Ленін, пасылалі туды кнігі на роднай мове пра Ільіча і адтуль атрымоўвалі кнігі і газеты на розных мовах. Асабліва актыўна ўдзельнічала ў гэтай рабоце былая вучаніца 10 класа Таня Зюмчанка. Цяпер яна працуе піянерважатай і ўвесь вольны час аддае музею.

Музей знаходзіцца ў звычайным класным пакоі, у якім на сценах і стэндах размешчаны экспанаты.

Пад шклом — газеты на ўсіх мовах свету, прысвечаныя 90-годдзю Леніна. Тут жа — канверты, у якіх яны прысланы, са штампамі Масквы, Кіева, Парыжа, Лондана, Варшавы, Берліна, Пекіна. На стэндах — фатаграфіі, успаміны, лісты, рэчы.

Вучні А. Лазавая, Т. Зюмчанка і В. Баландзіна з дапамогай настаўнікаў зрабілі вялікую маляўнічую карту мясцін, дзе пабываў Ленін. На гэтай карце сцяжкамі адзначаны Шушанскае, Масква, Парыж, Жэнева Лазана, Лондан, Прага і іншыя гарады і мясціны.

Партрэт Леніна вышыла вучаніца 10 класа Баландзіна. Цікавыя малюнкі вучня 6 класа Каламійца. Сярод матэрыялаў музея — верш пра Леніна вучня 5 класа Б. Мардуховіча, класнае сачыненне вучаніцы 4 класа Іны Кіпніс.

З усіх канцоў краіны і з-за мяжы прыбываюць усё новыя і новыя экспанаты.

Кіраўнік музея Аляксандра Паўлаўна Міненка з гордасцю паказвае нам Дэкрэт аб міры, Дэкрэт аб зямлі, Дэкларацыю правоў народаў Расіі. У музеі ёсць апытальны ліст, запоўнены Леніным, калі ён вяртаўся з ссылкі 2 красавіка 1917 г. праз пагранічны пункт Тарнео.

Ёсць у музеі і работа кітайскіх вучняў—партрэты Леніна і Мао Цзэ-дуна на шоўку, чырвоны гальштук чэхаславацкіх піянераў, матэрыялы з Пражскага музея, з Пароніна, з Парыжа.

У пакоі музея праводзяцца ўрачыстыя сходы, прыём у піянеры, у камсамол, у акцябраты. Тут па рашэнню педсавета і камсамольскай арганізацыі займацца мае права толькі самы лепшы клас. Цяпер тут вучацца сямікласнікі.

Музей наведала звыш пяці тысяч чалавек: вучні блізкіх і далёкіх школ, удзельнікі розных нарад, калгаснікі і рабочыя, Героі Савецкага Саюза і Героі Сацыялістычнай Працы. Усе яны пакідаюць шчырыя запісы ў кнізе водгукаў музея. Стары бальшавік Ацянкоў і Герой Савецкага Саюза Такуеў, пісьменнік генерал Аляксееў і работніца Цэнтральнага музея імя Ул. І. Леніна Абічкіна ў сваіх запісах адзначаюць вялікае значэнне музея ў справе выхавання вучняў, выносяць падзяку яго стваральнікам. Былыя вучні школы, выпускнікі 1955 г., пішуць:

«Мы ганарымся тым, што ў нашай школе створан такі музей. Вы малайцы, рабяты!»

У заключэнне і мы скажам, што нельга не радавацца ад душы за тых, чыімі рукамі створаны гэты цудоўны музей. Жыццё Ільіча, яго вучэнне будзе для іх, як і для ўсіх савецкіх людзей, нязгасным сонцам у жыцці.

М. СКРЫПКА.

2 тысячы спектакляў, 900 тысяч гледачоў

На творчай сустрэчы, прысвечанай абмеркаванню работы Тэатра юнага гледача, міністр культуры БССР Р. Я. Кісялёў назваў красамоўныя лічбы, якія сведчаць аб высакароднай і плённай дзейнасці калектыву. На яго сцэне пастаўлена 30 прэм'ер. 2 000 паказаў наведала 900 000 гледачоў.

У дакладзе дырэктара Ул. Стэльмаха, у выступленнях студэнткі ўніверсітэта Л. Трохан, вучня першай Мінскай школы-інтэрната В. Зузнова, рабочага Мінскага трактарнага завода Р. Трошына, настаўніцы І. Тапкаевай, прадстаўніка Савецкай Арміі палкоўніка Ул. Казлова і іншых было многа цікавага сказана аб рэпертуары тэатра, дзейнасці акцёрскага калектыву і яго рэжысуры, пра сувязі з юнымі і маленькімі гледачамі.

Тэатру належыць выдатная ініцыятыва першаадкрывальніка новых здольных беларускіх драматургаў. На яго сцэне паказаны спектаклі па першых п'есах — вясковага настаўніка І. Козела («Папараць-кветка»), празаіка І. Шамякіна («Не верце цішыні»), паэтаў А. Вольскага і П. Макаля («За лясамі дрымучымі»), віцебскага настаўніка Е. Пасава («Аркадзь Жыгалкін») і інш.

Чулае стаўленне да маладых аўтараў галоўнага рэжысёра Л. Мазалеўскай і ўсяго творчага калектыву, поспех гэтых спектакляў спрыялі таму, што садружнасць тэатра з беларускімі пісьменнікамі мацнее і пашыраецца. Так, напрыклад, новую п'есу І. Козела «На хвалях Серабранкі» аб калгаснай моладзі тэатр рыхтуе для паказу ў дні XXII з'езду КПСС.

Сучаснасць — галоўная тэма рэпертуару маладога тэатра. З юнымі героямі нашых дзён гледачы пазнаёміліся на спектаклях «Няроўны бой», «Учора ў Касаткіне», «На граніцы», «Дзяўчына з вяснушкамі», «Квартэт Алямбар».

Шырокая «геаграфія» дзейнасці тэатра. Яго спектаклі, апрача Мінска, былі паказаны ў Маскве (на сцэнах Крамлёўскага тэатра і Маскоўскага тэатра юнага гледача), у Кіеве, Рызе, Ленінградзе, у Магілёве, Гомелі і многіх раёнах Беларусі. Творчы калектыў двойчы выязджаў на цалінныя землі Казахстана. У летнім сезоне артысты зноў збіраюцца наведаць Цалінны край.

Тэатр — шэф мастацкай самадзейнасці і Баранавіцкага народнага тэатра.

Шчырыя, цёплыя словы былі сказаны на сустрэчы аб майстэрстве і творчай культуры спектакляў тэатра, у якіх плённа выкарыстоўваюцца і развіваюцца нацыянальныя рэалістычныя традыцыі купалаўцаў і коласаўцаў, а таксама здабыткі ўсесаюзнай савецкай сцэны. І разам з тым акцёрскі калектыў спрабуе выпрацаваць свой «почырк», уласную творчую манеру, імкнецца да гераічнай рамантыкі і паэтычнасці, да стварэння трывалага мастацкага ансамбля ў спектаклях, дзе галоўная ўвага аддадзена раскрыццю ўнутранага свету савецкага маладога чалавека.

Былі выказаны слушныя парады тэатру. Яго мастацтва павінна яшчэ больш адпавядаць высокім эстэтычным густам савецкіх людзей і задачам камуністычнага выхавання юнацтва.

У рэпертуары тэатра яшчэ няма сучаснай сцэнічнай казкі для маленькіх. У стварэнні яе павінны прыняць удзел беларускія пісьменнікі, якія пішуць для дзяцей і маюць вопыт у гэтым жанры.

Глыбей адлюстроўваць жыццё, высакародныя подзвігі будаўнікоў камунізма, выдатныя дасягненні савецкіх вучоных, інжынераў, герояў космасу — такія пажаданні былі выказаны калектыву маладога тэатра.

З. ІЛЬІН.

У ЛАБАРАТОРЫЯХ ВУЧОНЫХ

Чарадзейныя прамені

Намеснік дырэктара Інстытута энергетыкі Беларускай Акадэміі навук Бекір Міхайлавіч Смольскі звярнуўся да светлавалосай дзяўчыны:

— Правядзіце, калі ласка, таварышаў у лабараторыю Жыхарава.

З другога паверху падымаемся на трэці. У канцы калідора паказаўся высокі мужчына ў беласнежным халаце і знік у пакоі.

Праз мінуту мы ўжо знаёмімся з гэтым маладым і, на першы погляд, негаваркім чалавекам.

— Хочаце паглядзець, як служаць нам ізатопы? — як бы ўгадаў Яўген Аляксандравіч Жыхараў наша пытанне. — Калі ласка. Перад намі радыёактыўны лічыльнік. Як бачыце, ён складаецца з трох элементаў — электраімпульснага лічыльніка, радыёактыўнага блока і прыёмніка радыёактыўнага выпраменьвання.

Яўген Аляксандравіч хутка правёў рукою паміж блокам і прыёмнікам, і ў шкляным акенцы з'явілася лічба 1. Правёў другі раз — і адзінку змяніла двойка. Рука пачала рухацца туды-сюды, а лічыльнік паказваў беспамылкова: 3, 4, 5, 6, 7...

— Так можна далічыць да ста тысяч, — сказаў Я. Жыхараў, — а потым павярнуць ручку і зноў пачаць з нуля.

— У нашай лабараторыі ёсць некалькі ізатопаў: талій-204, кобальт-60, цэзій-137, тулій-170, стронцый-90. Вось гэты апошні, стронцый-90, мы і прымусілі працаваць у прыборы, які вы бачыце.

Чым далей гутарыш з кандыдатам тэхнічных навук Жыхаравым, тым больш пераконваешся ў тым, што лабараторыя радыёактыўных ізатопаў, якой ён кіруе, робіць вельмі карысную справу.

У бліжэйшы час інстытут адправіць віцебскай фабрыцы «КІМ» першы прыбор, які будзе вызначаць шчыльнасць трыкатажнага палатна.

У гутарку ўключаецца Лілія Цімафееўна Ламака. У яе цікавая спецыяльнасць—інжынер-радыёхімік. Дзяўчына расказвае:

— Каб даведацца, якой шчыльнасці тканіна, даводзіцца траціць вельмі многа часу. Чалавек гадзінамі падлічвае мікраскапічныя клетачкі на кавалачку матэрыялу. Наш жа прыбор зробіць гэта за адзін момант. Вас цікавіць — як? Вядома, што, чым радзейшая тканіна, тым больш радыёактыўных праменняў яна прапускае. Значыць, шчыльнасць яе будзе меншая. І наадварот. Прынцып, як бачыце, просты, хоць на распрацоўку такога прыбора наш калектыў паклаў нямала намаганняў.

Чарадзейныя прамені ізатопаў могуць палепшыць смакавыя якасці прадуктаў і падоўжыць тэрмін іх захавання. Работнікі лабараторыі абпраменілі партыю сідру Слуцкага завода. Вынік, як і трэба было чакаць, добры.

На чарзе — Скідзельскі цукровы завод. Чытаем пісьмо адтуль. Дырэктар і галоўны інжынер просяць работнікаў інстытута прыехаць да іх, пазнаёміцца з заводскай тэхнікай і заключыць дагавор на распрацоўку і ўстаноўку прыбораў, якія падоўжаць тэрмін захавання цукровых буракоў.

— А што гэта за пакецікі? — пытаемся ў Ліліі Цімафееўны.

— Нічога асаблівага, — усміхаецца інжынер, — звычайнае насенне памідораў. Яго прыслаў нам Інстытут харчовай прамысловасці. Просяць абпраменіць. Гэта, як вядома, паскарае паспяванне пладоў.

— Пры дапамозе ізатопаў мы рэгулюем на прадпрыемствах рэспублікі розныя вытворчыя працэсы, — расказвае малады вучоны. — Загляньце хоць бы на халадзільнік № 1 у Мінску.

Яўген Аляксандравіч бярэ аловак і малюе для нагляднасці.

— Вось гэта маслааддзяляльнік. Калі ўзровень масла ў ім падымецца вышэй устаноўленай нормы, можа адбыцца аварыя. Мы сканструявалі і ўстанавілі тут спецыяльны прыбор — сігналізатар аварыйнага ўзроўню. Прыбор пасылае прамені кобальту-60, якія праходзяць праз рэзервуар і ловяцца з другога боку прыёмнікам. Як толькі ўзровень масла дасягне гранічнай нормы, на кантрольным шчытку загарыцца лямпачка — і машыніст выключыць кампрэсар.

З гэтага і пачалося ўжыванне радыёактыўных ізатопаў у прамысловасці Беларусі. Супрацоўнікі лабараторыі ўстанавілі радыёактыўны лічыльнік на Мінскім малочным заводзе.

На Мінскім жа тонкасуконным камбінаце з дапамогай радыёактыўных ізатопаў вядзецца аўтаматычнае рэгуляванне працэсу сушкі і фарбавання тканін.

Усё новыя і новыя заказы паступаюць у лабараторыю. Яны ідуць з многіх прадпрыемстваў Савецкага Саюза.

Уступае ў размову галоўны інжынер лабараторыі Мікалай Васільевіч Глебка:

— У нас пытанне да гандлёвых арганізацый Мінска: чаму ў нашым горадзе няма магазіна радыёдэталей? Паспрабуйце дастаць патрэбную рэч! Купляць яе трэба пасылаць чалавека ў Харкаў ці Рыгу. На адну такую камандзіроўку траціцца нямала грошай. Уявіце, колькі ўсё гэта каштуе дзяржаве, тым больш, што радыёдэталі патрэбны не толькі нашай, але і многім іншым лабараторыям Акадэміі і навучальных устаноў.

З гэтымі словамі нельга не згадзіцца.

К. СЯРГЕЕЎ.

Прэм'ера п'есы «Выгнанне блудніцы»

Новы спектакль па п'есе І. Шамякіна «Выгнанне блудніцы» паказаў Беларускі дзяржаўны драматычны тэатр імя Якуба Коласа.

Спектакль пастаўлены рэжысёрам Б. Браганцавым у мастацкім афармленні Я. Мікалаева. Музыку напісаў беларускі кампазітар І. Любан.

У галоўных ролях выступілі: народны артыст СССР А. Ільінскі, народныя артысты рэспублікі А. Шэлег, Ф. Шмакаў, заслужаныя артысты З. Канапелька, Я. Лагоўская і інш.

Буржуазныя норавы

(Факты без каментарыяў)

Дубінка з радыёперадатчыкам

На ўзбраенне англійскай паліцыі прынята мадэрнізаваная гумавая дубінка з умантыраваным у яе мініяцюрным радыёперадатчыкам на поўправадніках. Пры разгоне дэманстрацый паліцэйскаму дастаткова націснуць на маленькую кнопку на рукаятцы дубінкі, каб перадатчык аўтаматычна выклікаў з паліцэйскага ўчастка падмацаванне.

«Югенд унд тэхнік».

Голая каралева

У англійскай калоніі Ганконг адбыліся чарговыя выбары «каралевы прыгажосці Ганконга». Пераможца конкурсу — «каралева» была прадстаўлена на ўсеагульны агляд зусім голай. Увесь касавы збор перададзен у «фонд барацьбы супраць чырвонага Кітая».

«НБІ».

Падсалоджаныя кнігі

Рад амерыканскіх выдавецтваў пачаў выпускаць раманы з укладзенымі ў іх невялікімі пліткамі шакаладу. Прачытаўшы ці прагартаўшы належную колькасць лістоў, можна выняць з сярэдзіны чарговую плітку. Усяго ў раман укладваецца 5—10 плітак.

«Фольксштыме».

Новы рэкорд

Мары Аштан з Манчэстэра без перапынку іграла на раялі 132 гадзіны. Гэтым яна на дзве гадзіны перавысіла папярэдні рэкорд у гэтай галіне. Пасля заканчэння спаборніцтваў Мары Аштан была завезена ў бальніцу ў карэце хуткай дапамогі.

«Юманітэ».

Святы і грэшніца

Парыжскі тэатр «Камеды франсэз», які гасціў у Неапалі, намерваўся паказаць жыхарам Неапаля «Пакуты святога Себасцяна». Архібіскуп Неапаля Альфонса Кастальда забараніў пастаноўку на той падставе, што ролю святога Себасцяна выконвала парыжская прыма-балерына Чэрына. Жанчына не мае права выконваць ролю мужчыны, тым больш святога, заявіў архібіскуп.

«Морген».

Дыплом за грошы

Пракурор Нью-Йорка вядзе справу па расследаванню дзейнасці агенцтва па аказанню дапамогі студэнтам і навуковым работнікам. За плату ад 18 да 180 долараў (у залежнасці ад цяжкасці прадмета) спецыяльныя агенты здавалі залікі і экзамены замест студэнтаў. За тры тысячы долараў у гэтым агенцтве можна было заказаць доктарскую дысертацыю. Як заявіў віцэ-прэзідэнт Нью-Хамшырскага ўніверсітэта доктар Эддзі, практыка атрымання дыпломаў праз падстаўных асоб існуе ва ўсіх навучальных установах краіны.

«Глазгоў геральд».

Завяшчанне мільянершы

Адвакат пані Амі Ражэр Бахман, якая памерла 14 студзеня гэтага года ва ўзросце 75 год, апублікаваў яе завяшчанне, па якім яна пакідае: сыну — нічога, мужу — адзін долар і любімаму сабаку «Бінго» — 600 тысяч долараў. На гэтыя грошы сабаку будзе пабудаваны помнік.

«Морген».

Алімпіяда нудзістаў

У горадзе Салбакен (Данія) нядаўна адбылася «міжнародная алімпіяда нудзістаў» (членаў секты, якія не прызнаюць адзення і ходзяць у чым маці нарадзіла. — Л. А.). Пасля заканчэння алімпіяды ўдзельнікі прынялі рэзалюцыю пратэсту супраць бельгійскага закону, які забараняе з'яўляцца голымі ў прысутнасці дзяцей. Удзельнікі алімпіяды таксама асудзілі распараджэнне французскага ўрада аб закрыцці лагера нудзістаў у Паўднёвай Францыі.

«Фольксштыме».

Чхаць забараняецца

У Баварыі адбыліся чарговыя спаборніцтвы на першынство па нюханню тытуню. Згодна з умовамі спаборніцтва, прэміруецца спартсмен, які здолее на працягу дзвюх хвілін удыхнуць найбольшую колькасць нюхальнага тытуню, ні разу не чхнуўшы. Кожны, хто чхаў, падвяргаўся дыскваліфікацыі.

«Цэйт ім більд».

Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР выказвае глыбокае спачуванне балгарскаму паэту Найдзену ВЫЛЧЭВУ, які зараз госціць у Беларусі, з прычыны напаткаўшага яго гора — смерці БАЦЬКІ.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОЎ, Янка ШАРАХОЎСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

«Литература и искусство» — орган Министерства культуры и правления Союза писателей БССР. Минск.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: г. Мінск, вул. Захарава, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара — 3-25-25, аддзела літаратуры—3-22-04, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры—3-20-54, выдавецтва—3-19-52, бухгалтэрыі — 3-11-03.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу.

АТ 00178

Друкарня імя Сталіна.